

ESPOO
ESBO

Kuva: Vessi Hämäläinen

Espon kaupungin toiminnallinen päiväkotisuunnitteluohje

Tilapalvelut-liikelaitos • 2024

Sisällys

1. Johdanto	3	5. Tilat	22
2. Espoon kaupungin päiväkotisuunnittelua ohjaavat ohjeet	4	5.1 Yleistä	22
2.1 Espoon kaupungin toiminnallisen päiväkotisuunnitteluohjeen tehtävä ja toiminnallista tilasuunnittelua ohjaavat muut asiakirjat.....	4	5.2 Kotialueen tilat	22
2.2 Espoon kaupungin päiväkotisuunnittelua ohjaavat keskeisimmät ohjeet.....	5	5.2.1 Märkäeteinen	23
3. Varhaiskasvatuksen tilojen suunnittelun lähtökohdat	6	5.2.2 Eteinen	23
3.1 Yleistä	6	5.2.3 WC- / pesutilat.....	23
3.2 Varhaiskasvatuksen tehtävä ja järjestämistä ohjaavat veloitteet	7	5.2.4 Ryhmähuone 1 / leikki.....	24
3.3 Varhaiskasvatuksen yleiset tavoitteet	7	5.2.5 Ryhmähuone 2 / lepo	24
3.3.1 Varhaiskasvatuksen valtakunnallisista tavoitteista	7	5.2.6 Ryhmähuone 3 / pienryhmätila	24
3.3.2 Pedagogisesti painottunut kasvatuksen, opetuksen ja hoidon kokonaisuus	8	5.3 Päiväkodin yhteiset tilat	25
3.3.3 Pedagogisen toiminnan viitekehys	9	5.3.1 Ruokailutila 1 ja 2	25
3.4 Espoon varhaiskasvatuksen arvoperusta ja oppimiskäsitys	11	5.3.2 Monitoimitila 1 (Lisäryhmän ryhmähuone 2)	26
3.5 Varhaiskasvatuksen toiminnan kuvaus.....	11	5.3.3 Monitoimitila 2.....	26
3.5.1 Varhaiskasvatuksen toimintamuodot.....	11	5.3.4 Monitoimitila 1 varasto.....	27
3.5.2 Espoon päiväkotien lapsiryhmien rakenne ja sen huomioiminen kotialueen tiloissa.....	11	5.3.5 Pienryhmätila / verstaas.....	27
3.5.3 Yleinen kuvaus tilojen päivittäisestä käytöstä	12	5.3.6 Pienryhmätila (Lisäryhmän ryhmähuone 3).....	27
4. Tilojen toiminnalliset tavoitteet	14	5.3.7 WC- / pesutila ruokailutilan yhteyteen (lisäryhmän WC- / pesutila).....	27
4.1 Varhaiskasvatuksen oppimisympäristöistä ja niiden tavoitteista	14	5.3.8 WC / ulkokäyttö (yhden kuraeteisen yhteyteen)	27
4.2 Varhaiskasvatuksen tilojen tavoitteet.....	15	5.3.9 Tuulikaappi / märkäeteinen (lisäryhmän märkäeteinen)	27
4.2.1 Päiväkodin suunnitteluratkaisun muuntojoustavuus, muunneltavuus ja tilojen monikäyttöisyys.....	15	5.4 Henkilökunnan tilat.....	28
4.2.2 Tilojen liittyminen toisiinsa ja tilahierarkia	16	5.4.1 Työhuone / johtajan työtila	28
4.2.3 Tilojen viihtyisyys ja toimivuus	16	5.4.2 Perhe- ja konsultaatiotila	28
4.2.4 Esteettömyys.....	17	5.4.3 Henkilökunnan työtila.....	28
4.2.5 Turvallisuus	18	5.4.4 Vetäytymis- ja puhelintila.....	29
4.3 Espoon seudun ympäristöterveyden varhaiskasvatuksen tiloille asettamista vaatimuksista	19	5.4.5 Taukotila	29
4.4 Ruokapalveluiden toiminnan kuvaus ja tavoitteet	19	5.4.6 Henkilökunnan puku-, pesu- ja vaatteidenvaihtotilat	29
4.5 Siivouspalveluiden toiminnan kuvaus ja tavoitteet	19	5.4.7 Henkilökunnan WC	30
4.6 Tilaohjelma, tilatehokkuus, mitoitus ja kustannustavoitteet	20	5.5 Muut tilat	30
4.7 Tekniikka, elinkaari- ja energiatehokkuus tavoitteet.....	21	5.5.1 Palvelukeittiö aputiloihin	30
4.8 Väistö- ja väliaikaisten tilojen tavoitteista.....	21	5.5.2 Esteetön WC-tila.....	30
4.9 Irtokalustus- ja sisustussuunnittelun tavoitteet.....	21	5.5.3 Varastot.....	30
		5.5.4 Siivouskeskus	30
		5.5.5 Siivoustila / pieni	30
		5.5.6 Saniteettipaperivarasto	30
		5.5.7 Vaatehuolto- ja kodinhoitohuonetta.....	31
		5.6 Tekniset tilat.....	31
		6. Lähteet	32

1. Johdanto

Päiväkodin suunnittelun lähtökohtana ovat lapset ja heidän tarpeensa. Tämä on kirjattu varhaiskasvatustalakiin, jonka mukaan varhaiskasvatusta suunniteltaessa, järjestettäessä, tuotettaessa ja siitä päätettäessä on ensisijaisesti huomioitava lapsen etu. Lasten tarpeiden ohella on suunnittelussa tärkeää huomioida henkilöstön ja päiväkotirakennuksen muiden käyttäjien tarpeet.

Hyvä päiväkotirakennus on toimiva, viihtyisä, esteetön, monikäyttöinen, muunneltava, terveellinen ja turvallinen.¹ Se tukee varhaiskasvatuksen tehtävää yhteiskunnallisena palveluna, sen toiminnan keskeisiä tavoitteita ja varhaiskasvatuksen oppimiskäsitystä, joka pohjautuu näkemykseen lapsesta aktiivisena toimijana. Päiväkodin tilat kannustavat lasta uteliaisuuteen, ohjaavat leikkiin, fyysiseen aktiivisuuteen ja tutkimiseen. Tilat tukevat myös vuorovaikutusta ja ryhmäytymistä. Inklusiivisten periaatteiden mukaisesti päiväkotia on kaikkia varten. Esteettömyydellä varmistetaan varhaiskasvatuksen yhdenvertaisuus.

Espoon kaupungin toiminnallinen päiväkotisuunnitteluohje on Tilapalvelut-liikelaitoksen ja Kasvun ja oppimisen toimialan yhteinen asiakirja, joka luo pohjan päiväkotihankkeessa mukana olevien eri tahojen yhteistyölle. Se antaa hankkeeseen osallistuville käsityksen yhteisistä tavoitteista ja varhaiskasvatustoiminnan perusteista. Selkeästi määritellyt lähtökohdat päiväkotiin sijoittuvasta varhaiskasvatuksen toiminnasta, Espoon rakennushankkeiden reunaehdoista ja ohjeistuksista auttavat hankkeessa mukana olevia kohti toiminnallisiin tarpeisiin vastaavia tiloja.

Kuva: Olli Häkämies

2. Espoon kaupungin päiväkotisuunnittelua ohjaavat ohjeet

2.1 Espoon kaupungin toiminnallisen päiväkotisuunnitteluohjeen tehtävä ja toiminnallista tilasuunnittelua ohjaavat muut asiakirjat

Päiväkotien tilasuunnittelun tehtävänä on tukea Espoon varhaiskasvatuksen toimintaperiaatteita. Päiväkotien toiminnallisuuteen keskittyvän [Espoon kaupungin toiminnallisen päiväkotisuunnitteluohjeen](#) tarkoitus on taata yhdenvertaiset lähtökohdat kaupungin hankkeiden välillä ja edesauttaa tasalaatuisten päiväkotitilojen toteutumista. Ohje on tarkoitettu käytettäväksi Espoon kaupungin päiväkotien perusparannus- ja uudisrakennushankkeissa sekä pienemmissä korjaushankkeissa soveltuvin osin. Ohjeen lisäksi suunnittelussa noudatetaan rakennusalan yleisiä ohjeistuksia, lakeja ja asetuksia, Espoon teknisiä ohjeistuksia ja Opetushallituksen ohjeita. Päiväkodin ulkoalueiden suunnittelussa noudatetaan [Espoon kaupungin päiväkotien pihasuunnitteluohjetta](#).

Suunnitteluohje ei korvaa suunnittelijoilta edellytettävää yleistä voimassa olevien määräysten tuntemusta tai hyvän suunnittelun ja hyvien suunnittelu- ja yhteistyötapojen noudattamisen vaatimusta.

Espoon kaupungin päiväkotien toiminnallista tilasuunnittelua ohjaavat ohjeistukset jakautuvat seuraaviin asiakirjoihin:

- [Espoon kaupungin toiminnallinen päiväkotisuunnitteluohje](#)
- [Espoon päiväkotien mallitilaohjelmat](#)
- [Espoon päiväkodit, vaatimustilakortit](#)

Näistä [Espoon kaupungin toiminnallinen päiväkotisuunnitteluohje](#) ottaa kantaa päiväkotien suunnittelun lähtökohtiin, tilaryhmiin ja niiden väliin suhteisiin, mutta ei määrittele tilojen laajuutta ja varustelua. [Espoon päiväkotien mallitilaohjelmat](#) määrittelevät erikokoisten päiväkotihankkeiden tilojen määrän ja koon sekä hankkeen kokonaislaajuuden. [Espoon päiväkodit, vaatimustilakortit](#) määrittelevät tilakohtaisen perusvarustelun.

2.2 Espoon kaupungin päiväkotisuunnittelua ohjaavat keskeisimmät ohjeet

Espoon kaupunki / Kasvun ja oppimisen toimiala

Espoon suomenkielinen varhaiskasvatus Varhaiskasvatussuunnitelma
Espoon suomenkielisen esiopetuksen opetussuunnitelma
Plan för småbarnspedagogik på svenska i Esbo
Läroplan för förskoleundervisningen på svenska i Esbo

Espoon kaupungin päiväkotisuunnitteluohjeet

Espoon kaupungin toiminnallinen päiväkotisuunnitteluohje / Tilapalvelut-liikelaitos ja Kasvun ja oppimisen toimiala
Espoon päiväkotien mallitilaohjelmat / Tilapalvelut-liikelaitos ja Kasvun ja oppimisen toimiala
Espoon päiväkodit, vaatimustilakortit / Tilapalvelut-liikelaitos ja Kasvun ja oppimisen toimiala

Toiminta ja tilat

Päiväkotikeittiöiden suunnitteluohjeet / Tilapalvelut-liikelaitos

Tontit ja ulkotilat

Päiväkotien pihasuunnitteluohjeet / Tilapalvelut-liikelaitos

Tekniset vaatimukset

Espoon kaupungin päiväkotien ja koulujen LVIA-suunnitteluohjeet / Tilapalvelut-liikelaitos
Päiväkotien sähkösuunnitteluohje / Tilapalvelut-liikelaitos
Päiväkotien paloteknisiä vaatimuksia / Tilapalvelut-liikelaitos ja Länsi-Uudenmaan pelastuslaitos

Muita Espoon kaupungin päiväkotisuunnitteluohjeita

Ovi- ja lukitusohje päiväkodeille / Tilapalvelut-liikelaitos
Päiväkotien akustinen suunnitteluohje / Tilapalvelut-liikelaitos
Päiväkodin siivoustilat / Tilapalvelut-liikelaitos

Espoon kaupungin muita ohjeita

Esteettömän rakentamisen ohje / Tilapalvelut-liikelaitos
Graafinen ohje
Jätehuollon suunnitteluohje rakennussuunnitteluun / Tilapalvelut-liikelaitos
Lattioiden pintamateriaalisuosituksiset / Tilapalvelut-liikelaitos
Ohjeita opasteiden suunnitteluun / Tilapalvelut-liikelaitos
Suositteltavat paperi- ja nestesaippua-annostelijat / Tilapalvelut-liikelaitos
Tilojen hankinnan ominaistehokkuudet / Tilapalvelut-liikelaitos

Muita ohjeita

Päivähoito- ja kerhotilat, pääperiaatteet ja ohje, Espoon kaupunki, Espoon seudun ympäristöterveys
Työturvallisuuskeskus Henkilöstötilat, Opas henkilöstötilasäädösten soveltamisesta työpaikoilla
Länsi-Uudenmaan pelastuslaitoksen tiedote päiväkotien paloturvallisuudesta

RT-ohjekortit

Keskeiset

RT 103083 Päiväkotien suunnittelu
RT 103084 Päiväkodin ja perusopetuksen tilat; Ulkotilojen suunnittelu
RT 103085 Päiväkodin ja perusopetuksen tilat; Turvallisuuden suunnittelu
RT 103140 Henkilöstötilat

Soveltuvin osin / tarvittaessa

RT 103141 Esteetön liikkumis- ja toimintaympäristö
RT 103365 Hissitilat
RT 103569 Kaiteet ja käsijohteet
RT 103079 Perusopetuksen tilat Rakennushankkeen suunnittelun lähtökohtia
RT 103080 Perusopetuksen tilat Suunnittelun lähtökohdat
RT 07-10912 Päivänvalon hallinta sisätiloissa
RT 92-11173 S1-luokan teräsbetoniväestönsuoja
RT 97-11146 Sisäliikuntatilat, liikuntasalit ja monitoimihallit
RT 103380 Taide rakennushankkeessa
RT 95-11152 Toimistotilat, tilasuunnittelu
RT 95-11153 Toimistotilat, työpistesuunnittelu

3. Varhaiskasvatuksen tilojen suunnittelun lähtökohdat

3.1 Yleistä

Varhaiskasvatuksen toimintaa säätelee varhaiskasvatuslaki ja -asetus sekä esiopetuksen osalta perusopetuslaki. Espoon päiväkotien toiminta perustuu valtakunnalliseen ja paikalliseen varhaiskasvatus- ja esiopetussuunnitelmaan. Päiväkodin tilojen tulee mahdollistaa toiminta, joka täyttää sekä valtakunnalliset että kaupunkitasoiset vaatimukset.

Espoon kaupungin päiväkotihankkeiden yhteydessä ei laadita hankekohdista tilojen pedagogista suunnitelmaa, vaan tarvittavat suunnittelun toimintaa kuvaavat lähtökohdat on kuvattu tässä ohjeessa. Tavoitteena on ohjata joustaviin suunnitteluratkaisuihin, jotka mahdollistavat erilaiset toiminnan painotukset, toimintakausittaiset muutokset ja toimintayksikköjen tavat järjestää varhaiskasvatuksen toimintaa.

Käyttäjyhteistyötä tehdään suunnittelun eri vaiheissa Kasvun ja oppimisen toimialan ja Tilapalvelut-liikelaitoksen sopimien käyttäjäosallistumisen periaatteiden mukaisesti. Käyttäjyhteistyön lähtökohtana on käyttäjien tarpeet ja heidän toiminnan tuntemus. Toiminnallista tilasuunnittelua ohjataan suunnitelmien käyttäjälähtöisen arvioinnin pohjalta.

Osallisuuden toteutumisesta, osallistamisen tavoista ja järjestämisestä sovitaan hankkeen suunnittelun lähtötietojen pohjalta yhdessä loppukäyttäjien kanssa. Valmiin rakennuksen tilojen käyttäjiltä kerätään palautetta, jota hyödynnetään arviointi- ja jatkokehitystyössä.

Kuva: Taru Turpeinen

3.2 Varhaiskasvatuksen tehtävä ja järjestämistä ohjaavat velvoitteet

Varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden mukaan varhaiskasvatus on yhteiskunnallinen palvelu, jolla on monia tehtäviä.

Varhaiskasvatuksen tehtävänä on:

- Edistää lasten kokonaisvaltaista kasvua, kehitystä ja oppimista yhteistyössä huoltajien kanssa.
- Edistää lasten tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta sekä ehkäistä syrjäytymistä.
- Varhaiskasvatuksessa opitut tiedot ja taidot vahvistavat lasten osallisuutta sekä aktiivista toimijuutta yhteiskunnassa.
- Tukea huoltajia kasvatustyössä ja mahdollistaa heidän osallistumisensa työelämään tai opiskeluun.

Varhaiskasvatuksen järjestämistä ohjaavat velvoitteet perustuvat Suomen perustuslakiin, varhaiskasvatuslakiin ja varhaiskasvatuksesta annettuun valtioneuvoston asetukseen sekä varhaiskasvatussuunnitelman perusteisiin. Varhaiskasvatukseen sovelletaan myös hallintolakia ja lakia viranomaisen toiminnan julkisuudesta.

3.3 Varhaiskasvatuksen yleiset tavoitteet

3.3.1 Varhaiskasvatuksen valtakunnallisista tavoitteista

Varhaiskasvatuksen valtakunnallisista tavoitteista säädetään varhaiskasvatuslaissa. Tavoitteet ohjaavat perusteiden sekä paikallisen ja lapsen varhaiskasvatussuunnitelman laadintaa, toteuttamista ja arviointia. Varhaiskasvatuksen tilojen tulee mahdollistaa tavoitteiden mukainen toiminta.

Varhaiskasvatuslain mukaan varhaiskasvatuksen tavoitteena on:

1. Edistää jokaisen lapsen iän ja kehityksen mukaista kokonaisvaltaista kasvua, kehitystä, terveyttä ja hyvinvointia.
2. Tukea lapsen oppimisen edellytyksiä ja edistää elinikäistä oppimista ja koulutuksellisen tasa-arvon toteuttamista inklusiivisten periaatteiden mukaisesti.
3. Toteuttaa lapsen leikkiin, liikkumiseen, taiteisiin ja kulttuuriperintöön perustuvaa monipuolista pedagogista toimintaa ja mahdollistaa myönteiset oppimiskokemukset.
4. Varmistaa kehittävä, oppimista edistävä, terveellinen ja turvallinen varhaiskasvatusympäristö.
5. Turvata lasta kunnioittava toimintatapa ja mahdollisimman pysyvät vuorovaikutussuhteet lasten ja varhaiskasvatushenkilöstön välillä.
6. Antaa kaikille lapsille yhdenvertaiset mahdollisuudet varhaiskasvatukseen, edistää yhdenvertaisuutta ja sukupuolten tasa-arvoa sekä antaa valmiuksia ymmärtää ja kunnioittaa yleistä kulttuuriperinnettä sekä kunkin kielellistä, kulttuurista, uskonnollista ja katsomuksellista taustaa.
7. Tunnistaa lapsen yksilöllisen tuen tarve ja järjestää tarkoituksenmukaista tukea varhaiskasvatuksessa tarpeen ilmetyä tarvittaessa monialaisessa yhteistyössä.
8. Kehittää lapsen yhteistyö- ja vuorovaikutustaitoja, edistää lapsen toimimista vertaisryhmässä sekä ohjata eettisesti vastuulliseen ja kestävään toimintaan, toisten ihmisten kunnioittamiseen ja yhteiskunnan jäsenyyteen.
9. Varmistaa lapsen mahdollisuus osallistua ja saada vaikuttaa itseään koskeviin asioihin.
10. Toimia yhdessä lapsen ja lapsen vanhemman tai muun huoltajan kanssa lapsen tasapainoisen kehityksen ja kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin parhaaksi sekä tukea lapsen vanhempaa tai muuta huoltajaa kasvatustyössä.

3.3.2 Pedagogisesti painottunut kasvatuksen, opetuksen ja hoidon kokonaisuus

Pedagogisesti painottunut kasvatuksen, opetuksen ja hoidon kokonaisuus toteutuu varhaiskasvatuksessa henkilöstön, lasten ja ympäristön vuorovaikutuksessa, jossa ne muodostavat eheän kokonaisuuden. Varhaiskasvatuksen tilojen suunnittelussa tulee huomioida ja tilojen tulee tukea toimintaa, jossa näiden muodostama kokonaisuus on mahdollista toteuttaa.

- **Pedagogiikalla** tarkoitetaan monitieteiseen, erityisesti kasvatusta ja varhaiskasvatustieteelliseen tietoon perustuvaa, ammattihenkilöstön toteuttamaa suunnitelmallista ja tavoitteellista toimintaa lasten hyvinvoinnin ja oppimisen toteutumiseksi. Pedagogiikka näkyy varhaiskasvatuksen toimintakulttuurissa, oppimisympäristöissä sekä kasvatuksen, opetuksen ja hoidon kokonaisuudessa.
- **Kasvatus** on toimintaa, jonka myötä kulttuuriset arvot, tavat ja normit välittyvät, muovautuvat ja uudistuvat. Osaltaan kasvatuksen tavoite on siirtää kulttuuriperintöä sekä tärkeinä pidettyjä arvoja ja traditioita seuraavalle sukupolvelle.
- **Opetuksen** tarkoitus on edistää lasten oppimista ja auttaa lapsia luomaan merkityksiä itsestään, toisista ihmisistä sekä ympäröivästä maailmasta. Varhaiskasvatuksessa lapsia innostetaan ja motivoidaan opettelemaan uusia asioita sekä ohjataan käyttämään erilaisia oppimisen tapoja.
- **Hoito** on fyysisistä perustarpeista huolehtimista sekä tunnepohjaista välittämistä. Päivittäin toistuvat tilanteet, kuten ruokailu, pukeminen ja riisuminen, lepo ja hygieniasta huolehtiminen, ovat keskeinen osa lapsen päivää ja osa pedagogista toimintaa. Varhaiskasvatuksen hoitotilanteet ovat aina samanaikaisesti kasvatusta ja opetustilanteita, joissa opitaan esimerkiksi vuorovaikutustaitoja, itsestä huolehtimisen taitoja, ajanhallintaa sekä omaksutaan hyviä tottumuksia.²

Kuva: Taru Turpeinen

3.3.3 Pedagogisen toiminnan viitekehys

Varhaiskasvatuksen pedagogista toimintaa ja sen toteuttamista kuvaa kokonaisvaltaisuus. Tavoitteena on edistää lasten oppimista ja hyvinvointia sekä laaja-alaista osaamista. Pedagoginen toiminta toteutuu lasten ja henkilöstön välisessä vuorovaikutuksessa ja yhteisessä toiminnassa. Lasten omaehtoinen, henkilöstön ja lasten yhdessä ideoima sekä henkilöstön suunnittelema toiminta täydentävät toisiaan. Varhaiskasvatuksen pedagoginen toiminta läpäisee kasvatuksen, opetuksen ja hoidon kokonaisuuden.

Tavoitteellisen ja inklusiivisen toiminnan perustan luovat:

- arvoperusta
- oppimiskäsitys
- niihin pohjautuva toimintakulttuuri
- monipuoliset oppimisympäristöt
- yhteistyö
- työtavat
- lapsen tuki

Lasten mielenkiinnon kohteet ja tarpeet sekä heidän kasvuympäristöönsä liittyvät merkitykselliset asiat ovat toiminnan suunnittelun lähtökohtana. Tämän lisäksi huomioidaan varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden oppimisen alueet. Laadukkaan pedagogisen toiminnan edellytyksenä on sen suunnitelmallinen dokumentointi, arviointi ja kehittäminen. Laaja-alaisen osaamisen tavoitteet ohjaavat osaltaan toiminnan suunnittelua. Laaja-alainen osaaminen muodostuu tietojen, taitojen, arvojen, asenteiden ja tahdon kokonaisuudesta.

Varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa kuvataan kuusi toisiinsa liittyvää laaja-alaisen osaamisen osa-alueita:

- ajattelu ja oppiminen
- kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- itsestä huolehtiminen ja arjen taidot
- monilukutaito
- digitaalinen osaaminen
- osallistuminen ja vaikuttaminen

Varhaiskasvatuksen tiloissa huomioidaan laaja-alaisen osaamisen vahvistaminen ja sen osa-alueiden sisältöihin tähtäävän toiminnan tarpeet.²

Espoon varhaiskasvatussuunnitelma sekä lasten varhaiskasvatussuunnitelmat ovat lapsiryhmän toiminnan suunnittelun lähtökohtia. Toimintaa toteutetaan niin, että jokaisella lapsella on oikeus edetä oppimisessaan siten, että varhaiskasvatuksesta ja esiopetuksesta muodostuu lapselle mielekäs jatkumo.³

Laaja-alainen osaaminen

Ajattelu ja oppiminen

Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

Monilukutaito

Digitaalinen osaaminen

Osallistuminen ja vaikuttaminen

Kasvatus, opetus ja hoito

Lasten mielenkiinnon kohteet ja tarpeet

Lasten kasvuympäristöt

Varhaiskasvatuksen pedagoginen toiminta

Oppimisen alueet

Kielten rikas maailma
Ilmaisun monet muodot
Minä ja meidän yhteisömme
Tutkin ja toimin ympäristössäni
Kasvan, liikun ja kehityn

Opettelen
Koen
Toimin
Osallistun

Oppiva ja hyvinvoiva lapsi

Leikin
Liikun
Tutkin
Ilmaisun

Arvoperusta Oppimiskäsitys

Toimintakulttuuri

Pedagoginen dokumentointi

Oppimisympäristöt

Arviointi ja kehittäminen

Työtavat

Yhteistyö

Tuki

3.4 Espoon varhaiskasvatuksen arvoperusta ja oppimiskäsitys

Espoossa varhaiskasvatuksen arvoperusta muodostuu varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa kuvatuista arvoista sekä kaupunginvaltuuston päättämistä Espoon arvoista. Varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden arvoperustan yleisperiaatteina ovat lapsen edun ensisijaisuus ja lapsen oikeus hyvinvointiin, huolenpitoon ja suojeluun.

Espoon arvot ja toimintaperiaatteet tarkistetaan valtuustokausittain. Espoossa varhaiskasvatuksessa korostuvat erityisesti kestävän kehityksen ja inklusion mukaiset arvot ja pyrkimys kestävään elämäntapaan. Espoon kunnallisissa varhaiskasvatusyhteisöissä yhdessä valitut hyveet ohjaavat kaikkea toimintaa. Hyveet ovat osa espoolaista yhteisöllistä toimintakulttuuria ja niillä luodaan hyvinvointia varhaiskasvatuksen arkeen niin lapsille kuin aikuisille.³

Oppimiskäsitys varhaiskasvatuksessa pohjautuu näkemykseen lapsesta aktiivisena toimijana. Lapset ovat synnynnäisesti uteliaita ja haluavat oppia uutta, kerrata ja toistaa asioita. Oppiminen on kokonaisvaltaista ja sitä tapahtuu kaikkialla. Oppimisessa yhdistyvät tiedot, taidot, toiminta, tunteet, aistihavainnot, keholliset kokemukset, kieli ja ajattelu. Oppimista tapahtuu muun muassa lasten havainnoissa ja tarkkaillessa ympäristöään sekä jäljitellessä muiden toimintaa.

Lapset oppivat mm.:

- leikkien
- liikkuen
- tutkien
- erilaisia työtehtäviä tehden
- itseään ilmaisten
- taiteisiin perustuvassa toiminnassa

Lisäksi Espoossa varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden oppimiskäsitystä täydentää positiivisen pedagogiikan näkökulma.

3.5 Varhaiskasvatuksen toiminnan kuvaus

3.5.1 Varhaiskasvatuksen toimintamuodot

Varhaiskasvatuksen toimintamuodot ovat

- päiväkotitoiminta (sisältäen vuorohoidon)
- perhepäivähoito
- avoin varhaiskasvatustoiminta²

Espoossa kunnallisena palveluna kaupungin omistamissa ja vuokraamissa tiloissa varhaiskasvatusta järjestetään päiväkodeissa ja ryhmäperhepäiväkodeissa. Esiopetusta järjestetään päiväkotien lisäksi myös toimintaan soveltuvissa koulutiloissa. Vuorohoito järjestetään kunnallisissa päiväkodeissa alueellisesti. Varhaiskasvatuksen tilat voivat olla myös osa monitoimijakiinteistöä, johon sijoittuu esimerkiksi perusopetuksen tiloja.

Avoimen varhaiskasvatuksen toiminta järjestetään asukaspuisto- ja kerhotiloissa. Avoimen varhaiskasvatuksen toimintaan lapset saapuvat yhdessä huoltajiensa tai hoitajiensa kanssa ja toiminta on suunnattu sekä lapsille että aikuisille. Asukaspuistot tarjoavat myös pienille koululaisille mahdollisuuden valvottuun aamu- ja iltapäivätoimintaan.

3.5.2 Espoon päiväkotien lapsiryhmien rakenne ja sen huomioiminen kotialueen tiloissa

Varhaiskasvatukseen osallistuvat lapset ovat iältään yhdeksästä kuukaudesta kuuteen vuoteen (9kk-6v). Espoon kaupungin päiväkotitilojen suunnittelun periaatteena on, että kaikissa ryhmätiloissa voi tarpeen mukaan toimia eri-ikäisiä lapsia. Kuitenkin osassa tiloista, kuten lasten WC- / pesutiloissa, varusteiden ja kalusteiden osalta painotetaan eri-ikäisten varhaiskasvatukseen osallistuvien lasten tarpeita.

Uusien päiväkotien tilat suunnitellaan ryhmärakenteelle, jossa:

- Lapsiryhmässä toimii kolme (3) kasvattajaa ja niissä on 21 rakenteellista varhaiskasvatuspaikkaa.
- Yhtä kasvattajaa kohden
 - alle 3-vuotiaita lapsia voi olla 4
 - yli 3-vuotiaita lapsia voi olla 7
- Lapsiryhmän koko lasten ikäjakauman mukaan vaihtelee 12–21 lapsen välillä.

Osassa ryhmätiloista varaudutaan järjestämään esiopetusta. Inklusiivisten periaatteiden mukaisesti lapsiryhmissä voi olla lapsia, jotka tarvitsevat tukea kasvussa ja oppimisessa.

Päiväkotien yhteisiin tiloihin mahdollistetaan muuntojoustavilla suunnitteluratkaisuilla väliaikaisen lisäryhmän sijoittaminen. Lisäryhmän käyttämät tilat suunnitellaan enintään kolmen (3) kasvattajan ja 21 rakenteellisen varhaiskasvatuspaikan ryhmälle huomioiden kuitenkin, että koko päiväkodin rakenteellinen varhaiskasvatuspaikkamäärä ei ylitä, vaikka tilat ovat lisäryhmän käytössä.

3.5.3 Yleinen kuvaus tilojen päivittäisestä käytöstä

Seuraavana kuvaus, miten toiminta pääsääntöisesti ryhmittyy päiväkodin arjessa. Aikataulut ja toimintatavat voivat jossain määrin vaihdella eri yksiköissä, eri päivinä tai toiminnan sitä vaatiessa.

Kuva: Taru Turpeinen

Ajankohta	Kuvaus tilojen käytöstä
n. klo 6.30–9	Varhaiskasvatuksen toiminta alkaa ja lapsia saapuu päiväkotiin. <ul style="list-style-type: none"> • Aamun aikaisimpina hetkinä lapsiryhmien toiminta saatetaan yhdistää, kun lapsia ja henkilökuntaa on vielä vähän. • Esimerkiksi kaikkien ryhmien lapset saapuvat päiväkodin yhteisiin tai yhden lapsiryhmän tiloihin.
Noin klo 8–9	Aamupala <ul style="list-style-type: none"> • Tarjoillaan yhteisesti ruokailutiloissa ja/tai lapsiryhmien tiloissa.
Aamupäivällä	Ulkoilua, toimintaa ja leikkiä <ul style="list-style-type: none"> • Isommissa ja pienemmissä ryhmissä. • Käytetään myös päiväkodin yhteisiä tiloja kuten monitoimitiloja, pienryhmätiloja ja verstasta. • Ulkoillaan ja siirrytään ulkoilemaan ja takaisin sisälle. • Osalla henkilökunnasta on mahdollisuus pitää keskusteluita, palavereita, työskennellä itsenäisesti, suunnitella ja valmistella toimintaa.
Noin klo 11	Lounas <ul style="list-style-type: none"> • Lapset syövät lounasta noin klo 10.30–12 välisenä aikana ruokailutiloissa ja lapsiryhmien tiloissa. • Ruokailutiloissa ryhmät ruokailevat porrastetusti.
Keskipäivällä	Lepo- ja rauhallisen tekemisen hetki <ul style="list-style-type: none"> • Lapset nukkuvat, lepäävät tai rauhoittuvat hiljaiseen tekemiseen. • Jotkut ryhmät voivat myös ulkoilla. • Osalla henkilökunnasta on mahdollisuus pitää keskusteluita, palavereita, tehdä itsenäistä työskentelyä sekä suunnitella ja valmistella toimintaa.
Noin klo 14	Välipala <ul style="list-style-type: none"> • Noin klo 13.30–15 välisenä aikana lapset syövät välipalaa ruokailutiloissa ja lapsiryhmien tiloissa
Iltapäivällä	Leikkiä, muuta toimintaa ja ulkoilua <ul style="list-style-type: none"> • Isommissa ja pienemmissä ryhmissä. • Käytetään myös päiväkodin yhteisiä tiloja kuten monitoimitiloja ja verstasta. • Ulkoillaan • Myöhemmin iltapäivällä, kun osa lapsista on haettu kotiin ja osan henkilökunnasta työaika on päättynyt, ryhmien toimintaa voidaan yhdistää vain osaan päiväkodin tiloista ja/tai piha-alueesta.
Noin klo 18 mennessä	Päiväkodit sulkeutuvat <ul style="list-style-type: none"> • Osa päiväkodeista tarjoaa vuorohoitoa ja ovat avoinna myös iltaisin, viikonloppuisin tai ympäri vuorokauden.

4. Tilojen toiminnalliset tavoitteet

4.1 Varhaiskasvatuksen oppimisympäristöistä ja niiden tavoitteista

Varhaiskasvatuksessa oppimisympäristöillä tarkoitetaan tilojen lisäksi paikkoja, yhteisöjä, käytäntöjä, välineitä ja tarvikkeita, jotka tukevat lasten kehitystä, oppimista ja vuorovaikutusta. Oppimisympäristön käsite sisältää fyysisen ympäristön lisäksi psyykkisen ja sosiaalisen ulottuvuuden. Varhaiskasvatuksessa on määritelty oppimisympäristöjen tavoitteet, jotka koskevat myös varhaiskasvatuksen tiloja.

Tavoitteena on varmistaa oppimisympäristö, joka on:

- kehittävä
- oppimista edistävä
- inklusiivinen
- terveellinen ja turvallinen
- esteetön

Ergonomia, ekologisuus, viihtyisyys ja esteettömyys sekä tilojen valaistus ja akustiikka, sisäilman laatu ja siisteys otetaan huomioon oppimisympäristöjä rakennettaessa ja kehitettäessä.

Varhaiskasvatuksen oppimisympäristö:

- Tukee lasten luontaista uteliaisuutta ja oppimisen halua.
- Ohjaa leikkiin, fyysiseen aktiivisuuteen, tutkimiseen sekä taiteelliseen ilmaisuun ja kokemiseen.
- Sisältää mahdollisuuksia tutkia maailmaa kaikilla aisteilla ja koko keholla.

Kuva: Vessi Hämäläinen

Oppimisympäristöt tarjoavat lapsille vaihtoehtoja

- mieluisaan tekemiseen
- monipuoliseen ja vauhdikkaaseen liikkumiseen
- leikkeihin ja peleihin
- rauhalliseen oleiluun ja lepoon

Lasten ideat, leikit ja heidän tekemänsä työt näkyvät oppimisympäristöissä. Varusteiden ja kalusteiden monikäyttöisyys mahdollistavat sen, että oppimisympäristöjen suunnittelussa ja muokkaamisessa uusiin toiminnan tarpeisiin voivat myös lapset olla mukana.

Lasten käyttöön tarkoitettut välineet ja materiaalit valitaan kestävän kehityksen periaatteet huomioiden, ne ovat lasten saatavilla ja lapsia opastetaan ja kannustetaan huolehtimaan niistä asianmukaisesti. Oppimisympäristön tulee innostaa lapsia ja antaa heille mahdollisuus sekä yhdessä koettuihin elämyksiin että ponnisteluun ja oppimisen iloon. Pystyvyyden kokemukset lisäävät lapsen uskoa omaan itseensä ja vahvistavat mielen hyvinvointia.

Digitaalisia välineitä, sovelluksia ja ympäristöjä käytetään luontevana osana pedagogista toimintaa esimerkiksi luovan tuottamisen, tutkimisen ja taltioimisen välineinä erilaisissa projekteissa. Digitaalisten välineiden avulla oppimisympäristöä laajennetaan varhaiskasvatuksen fyysisten tilojen ulkopuolelle. Varhaiskasvatuksen tiloja suunniteltaessa tulee varautua digitaalisten välineiden monipuoliseen käyttöön.²

Espoossa eri oppimisympäristöjen kuten fyysisten tilojen toimivuutta arvioidaan ja kehitetään säännöllisesti muun muassa henkilökunnan suunnittelussa lapsiryhmän toimintaa. Suunnittelussa oppimisympäristöjen osalta huomioidaan lasten havainnoinnista, pedagogisesta dokumentoinnista ja lasten varhaiskasvatussuunnitelmista nousevat tarpeet, lasten vahvuudet ja mielenkiinnon kohteet.³

4.2 Varhaiskasvatuksen tilojen tavoitteet

4.2.1 Päiväkodin suunnitteluratkaisun muuntojoustavuus, muunneltavuus ja tilojen monikäyttöisyys

Muuntojoustavuus ilmenee päiväkotien suunnitteluratkaisuissa ja päiväkotirakennuksissa:

- muuttumattoman tilan joustavuutena
- kooltaan muutettavan ja yhdistettävän tilan joustavuutena
- rakenteiden ja teknisten järjestelmien mahdollistavana joustavuutena

Muuttumattoman tilan joustavuus on tärkeää huomioida etenkin päiväkodin tiloissa, joilla on yksi pääasiallinen käyttötarkoitus ja tilojen käyttöaste varhaiskasvatuksen toiminnan aikana on pääkäyttötarkoituksessa korkea. Tällaisia ovat esimerkiksi lapsiryhmien tilat. Vaikka tiloilla on selkeä pääkäyttötarkoitus, näidenkin tilojen osalta tulee olla mahdollista muokata oppimisympäristöä erilaisilla ratkaisuilla mm. siirrettävillä kalusteilla, tilanjakajilla, leikki- ja oppimisvälineillä eri toimintakausina ryhmän ja tiloissa toimivien lasten tarpeiden muuttuessa.

Kooltaan muutettavia ja yhdistettäviä tiloja päiväkodeissa ovat esimerkiksi monitoimitila 1, joka tulee olla sekä jaettavissa osiin että yhdistettävissä ruokailutilaan. Monitoimitilan jakaminen mahdollistaa tilan rinnakkaisen käytön kahdelle ryhmälle samanaikaisesti. Yhdistettynä ruokailutilaan saadaan laajempi tila-alue suurempien tilaisuuksien kuten päiväkodin juhlien järjestämiseen.⁴

Tilojen yhdistettävyyden ratkaisuissa tulee kuitenkin aina ottaa huomioon myös niiden mahdolliset vaikutukset tilojen välisiin akustisiin ominaisuuksiin. Tilojen yhdistettävyyttä pitää myös sisällään tilojen käytön erillisinä tiloina hyvinkin erilaisissa käyttötarkoituksissa.

Rakenteiden ja teknisten järjestelmien mahdollistava joustavuus voi tarkoittaa esimerkiksi sitä, että sähköpistokkeiden riittävä määrä mahdollistaa sähköä tarvitsevien laitteiden erilaisen sijoittelun tai rakenteiden osalta varaudutaan tilojen yhdistettävyyteen ilman suuria muutoksia.⁴

Ilmanvaihdon mitoituksessa ja ilmanvaihdon päätelaitteiden sijoittelussa tulee ottaa myös huomioon muuntojoustavuustekijät sekä mahdolliset siirtoseinien muodostamat omat tilat.⁴

Tarkemmin muuntojoustavuuden huomioimisesta tilakohtaisesti on kerrottu luvussa *Tilat* sekä *Espoon päiväkodit, vaatimustilakortit* -asiakirjassa.

Muuntojoustavuudella pyritään varautumaan päiväkotirakennuksen koko elinkaaren aikana tapahtuviin varhaiskasvatuksen toiminnan ja toimintakulttuurin muutoksiin. Pyrkimyksenä on, että mahdollisimman vähäisillä muutoksilla olisi mahdollista vastata esimerkiksi päiväkotitiloja käyttävien lasten ikärakenteen ja määrän muutoksiin. Rakennuksen ja sen runkorakenteiden suunnittelussa huomioidaan tilojen elinkaaren aikainen muuntojoustavuus tarkoituksenmukaisella tavalla.⁵

Tilojen monikäyttöisyydellä tarkoitetaan tilan mukautumista erilaisiin toimintoihin tai käyttötarkoituksiin pienillä muutoksilla. Tiloille, joiden pääasiallinen käyttötarkoitus ei ole arjen toiminnoissa kokoaikaista, voidaan jo suunnitteluvaiheessa osoittaa myös muita käyttötarkoituksia.⁵ Tilat voivat esimerkiksi soveltua lapsiryhmien jakotiloiksi, mutta niitä voidaan hyödyntää myös keskustelu-, terapia- ja palaveritiloina. Monikäyttöisyyttä edistää tilojen yhdisteltävyys sekä akustiikan, ääneneristyksen, valaistuksen, varusteiden ja kalustuksen soveltuvuus monenlaiseen käyttöön.

4.2.2 Tilojen liittyminen toisiinsa ja tilahierarkia

Päiväkodin tilojen liittymisessä toisiinsa pyritään tarkoituksenmukaisiin yhteyksiin, jotka tukevat yhteistyötä ja yhteisöllisyyttä, mutta mahdollistavat myös tiloissa häiriöttömän ja keskittymistä vaativan toiminnan. Pääsääntöisesti varhaiskasvatuksen toiminnassa käytettäviin tiloihin käynti ei voi ainoastaan olla jonkun toisen vastaavan tilan läpi, vaan niihin tulee päästä suoraan myös liikennetilasta. Läpikulku tiloissa häiritsee toimintaa ja oppimista. Käynti kotialueelta toiselle pyritään suunnittelemaan käytävän sijaan yhteisöllisten aulamaisten tilojen kautta, joiden yhteyteen voidaan sijoittaa myös lasten toimintaan tarkoitettuja tiloja.

Näköyhteydet tilasta toiseen sisäläsissein ja -ovien tukevat toimintaympäristön vuorovaikutusta, auttavat ennakoimista siirtymistilanteissa ja ehkäisevät tilojen ruuhkautumista. Ne edesauttavat myös valvottavuutta tilojen välillä sekä tuovat avaruutta ja valoisuutta tiloihin. Vastavuoroisesti

suunnittelussa tulee huomioida myös tarve rauhalliseen toimintaympäristöön ja aistiärsykkeiden hallintaan. Tämän vuoksi tarvitaan myös kiinteitä rakenteita ja lasiset seinät ja ovet on oltava peitettävissä verho- ja kaihdinratkaisuilla, joilla luodaan tilaan yksityisyyttä.

Tilojen jäsentyminen ja hahmottuminen vaikuttaa lapsen tapaan liikkua ja löytää oma paikkansa. Tilat jaetaan luonteensa mukaisesti yksityisiin, puoliyksityisiin, puolijulkisiin ja julkisiin tiloihin. Yksityisellä tilalla varhaiskasvatuksen oppimisympäristöissä tarkoitetaan pääsääntöisesti rajatun ryhmän käytössä olevaa tilaa esimerkiksi ryhmän kotialueella. Tilojen yksityisyyden aste muodostaa tilahierarkian. Tilakokemuksen ja käytettävyyden kannalta tilahierarkiassa tulee pyrkiä eheyteen siirtymällä yksityisyyden asteesta toiseen liukuen, jolloin tilakokemus säilyy miellyttävänä.^{6 7}

Tilahierarkkisesti päiväkotien yksityisimmät kotialueen tilat nivoutuvat yhteen kahden ryhmän kotialueen yhteisillä puoliyksityisillä tiloilla, jotka edelleen liittyvät päiväkodin yhteisiin puolijulkisiin ja julkisiin tiloihin. Tilojen hierarkkisuuden huomioiminen luo lapsille ja henkilökunnalle omistajuuden tunteen omasta lähiympäristöstään sekä tukee lasten, henkilökunnan ja hoitajien yhteisöllisyyden tunnetta ja ryhmäidentiteetin muodostumista.^{6 7}

Tilojen hierarkkisuuden hahmottumisella pyritään siihen, että lapsille muodostuu tiloja, jotka he voivat kokea omikseen. Laajuudeltaan suurisakin päiväkodeissa lapsiryhmien toiminta etenkin kaikkein pienempien lasten kohdalla on mahdollista keskittää yksityisimpiin kotialueen tiloihin.

4.2.3 Tilojen viihtyisyys ja toimivuus

Päiväkoti on monille varhaiskasvatukseen osallistuville lapsille paikka, jossa he viettävät suuren osan valvellaoloajastaan arkisin. Viihtyisyyden tavoitteena on tarjota kaikille lapsille tuttu ympäristö, jossa myös suhde muihin lapsiin ja kasvattajiin säilyy turvallisena. Erityisen tärkeää tämä on pienimmille ja erityistä tukea tarvitseville lapsille. Toisaalta lasten viihtyvyyttä lisää myös jännittäväksi koettavien paikkojen tuomat elämykset. Tila- ja sisustusratkaisuissa otetaan huomioon lapsen mittakaava, ulottuvuus ja tilan hahmottuminen lapsen horisontista.¹ Tilaratkaisuissa on huomioitava lasten ohella sekä varhaiskasvatuksen että muiden henkilöstöryhmien työergonomia.

Mittakaavallisella vaihtelulla, materiaalivalinnoilla, valaistuksen muunneltavuudella ja väreillä luodaan tilaan elämyksellisyyttä. Tilapintojen ja varustuksen värityksessä pyritään viihtyisyyteen ja rauhallisuuteen. Päiväkotitiloissa tulisi pääsääntöisesti suosia neutraaleja värejä, jotka tukevat keskittymistä. Kontrasteilla tuetaan esteettömyyttä ja voidaan helpottaa esimerkiksi korkeuserojen hahmottamista. Lasten lelut, työt, naulakoissa säilytettävät vaatteet ja irtokalusteet tuovat myös tiloihin värikkyyttä, joka tulee ottaa huomioon suunnittelussa. Pintamateriaali- ja värivalinnoilla on merkitystä myös tilojen hoidettavuuteen, mikä vaikuttaa materiaalien elinkaareen ja edelleen tilojen viihtyisyyteen.

Päiväkotitilojen toimivuudessa korostuvat tarkoituksenmukaiset sisäilma- ja valaistusolosuhteet sekä hyvä akustiikka. Sisäilmaolosuhteiden kannalta lämpöolosuhteet, ilman laatu, hygienia ja puhtaanapito ovat keskeisiä hallittavia tekijöitä. Lämpöolosuhteissa pyritään tasaisuuteen ja huomioimaan eri vuodenaikojen vaatimukset tilojen lämpöolosuhteiden hallinnalle. Osa toiminnasta tapahtuu lattialla, joten lattiapintojen lämpimyyteen tulee myös kiinnittää huomiota.¹

Ilmanvaihdossa tulee huomioida tilakohtaiset henkilömäärämitoitukset. Ilmanvaihto ja tilojen muoto tulee suunnitella siten, että se ei aiheuta määräysten mukaisella ilmanvaihdolla vedontunnetta ja liiallista äänihaittaa tiloissa.

Valaistus ei saa häikäistä tai aiheuttaa häiritseviä varjoja esimerkiksi kulkuväylille tai työtasoille. Valaistuksen suunta tulee olla oikea ja sen tulee olla säädettävissä tilojen käyttötarkoituksesta riippuen. [Espoon päiväkodit, vaatimustilakortit](#) -asiakirjassa on tilakohtaisesti tarkemmin määritelty eri tilojen valaistuksen ohjausta ja säätöä. Varhaiskasvatuksen toiminnan kannalta keskeisistä kotialueen ja päiväkodin yhteisistä tiloista tulee olla suora yhteys luonnonvaloon. Ei yhtäjaksoiseen oleskeluun tarkoitettuja oppimisen ja hallinnon tiloja voidaan sijoittaa myös rakennuksessa välillisen luonnonvalon paikkoihin. Jos tilan toiminnallisissa vaatimuksissa on pimennettävyystarve, tulee pimennettävyys ratkaista huomioiden kaikki valoaukot.

Akustiikka vaikuttaa tilan viihtyisyyteen, puheen ymmärtämiseen, keskittymiskykyyn, oppimiseen ja terveellisuuteen. Työympäristön näkökulmasta akustiikka on keskeinen työsuojelullinen tekijä. Varhaiskasvatuk-

sen toiminta asettaa akustiselle suunnittelulle erityisiä vaatimuksia, sillä monissa tilanteissa melutaso nousee korkeaksi. Erityistä huomiota on kiinnitettävä yhdistettävien ja toisiin tiloihin liittyvien tila-alueiden sekä lepotilojen ja niiden viereisten tilojen akustiseen suunnitteluun.

Akustiikkasuunnittelun on tuettava varhaiskasvatuksen eri toimintojen erilaisia luonteita: samaan aikaan läheisissä tiloissa voi olla meneillään rauhallinen luku- tai äänekäs liikuntahetki. Luottamukselliset keskustelut esimerkiksi huoltajien kanssa eivät saa kuulua viereisiin tiloihin tähän tarkoitukseen käytettävissä tiloissa. Akustiikan kannalta tilojen sijoittelussa on tarkoituksenmukaista pyrkiä sijoittamaan hyvin äänekkään toiminnan tilat ja hiljaisuutta vaativaa tilat järkevästi toisiinsa nähden.¹

Espoon varhaiskasvatuksen toimitilahankkeissa noudatetaan [Päiväkotien akustinen suunnitteluohje / Tilapalvelut-liikelaitos](#) -ohjetta.

4.2.4 Esteettömyys

Päiväkodin kaikki toiminnalliset tilat, jotka ovat lasten, henkilökunnan, huoltajien ja muiden päiväkodin toimijoiden käytössä, suunnitellaan esteettömiksi. Esteettömyys suunnitellaan kokonaisvaltaisesti huomioiden myös saapuminen päiväkotiin ja liikkuminen tiloissa. Inklusiivisten ja lähipalveluperiaatteiden mukaan päiväkodin käyttäjinä voi olla toimintaesteisiä lapsia, henkilökuntaa tai huoltajia. Tilaratkaisujen tulee sopia kaikille mahdollistaen toimintaan osallistumisen omasta toimintakyvystä riippumatta. Monikerroksisissa päiväkodeissa tulee varmistaa sujuva ja keskeiselle paikalle sijoitettu hissiyhteys kerrosten välillä.

Esteettömyys ulottuu liikkumisen, näön- ja kuulonvaraisen aistiympäristön sekä ymmärtämisen esteettömyyteen. Moniaistinen hahmotettavuus huomioidaan tilasuunnittelussa mm. tilojen ääniympäristön, materiaalin haptisen vaihtelun, värien ja niiden kontrastien sekä valo-olosuhteiden huomioimisella. Ymmärtämisen esteettömyyttä tuetaan esimerkiksi selkeillä opasteilla.

Espoon päiväkotihankkeissa induktiosilmukat toteutetaan, [monitoimitila 1- ja ruokailutila 1](#) -tiloihin sekä ainakin yhdellä kotialueella [ryhmähuone 1](#) -tilaan. Induktiosilmukan vahvistusalueen tiloihin kiinnitetään symbolikilvet ilmoittamaan induktiivisen kuuntelun mahdollisuudesta.

Hyvät opasteet edesauttavat tilojen käytettävyyttä. Opasteiden suunnittelussa noudatetaan [Espoon ohjeita opasteiden suunnitteluun / Tilapalvelut-liikelaitos](#) -ohjetta

Espoon varhaiskasvatuksen toimitilahankkeissa noudatetaan voimassa olevia esteettömyyttä koskevia ohjeistuksia, lakeja ja asetuksia, kuten [Ympäristöministeriön ohje rakennuksen esteettömyydestä 2018](#) ja [Esteettömän rakentamisen ohje / Tilapalvelut-liikelaitos](#) -asiakirjoja.

4.2.5 Turvallisuus

Turvallisuuden huomioiminen päiväkodin tiloissa ja sen ympäristössä luo turvallista toimintakulttuuria, auttaa vähentämään vaaratilanteita ja tapaturmia sekä ohjaa toimintaa häiriötilanteissa. Päiväkodin tilojen turvallisuuteen vaikutetaan tontin ja lähiympäristön järjestelyillä, rakennuksen muodolla ja koolla, tilamitoituksella, toimintojen järjestelyillä, täydentävillä rakenteilla sekä turvatekniikalla.⁸

Kaksikerroksisissa päiväkodeissa vältetään putoamisvaaran vuoksi suunnitteluratkaisuja, joissa lasten käyttämästä toisen kerroksen tilasta on avoin yhteys ensimmäiseen kerrokseen. Mikäli kaiteita vaativia ratkaisuja kuitenkin suunnitellaan, tulee kaiteiden olla normaalia vaatimusta korkeammat. Sisäportaiden ylä- ja alapäässä on aina oltava portti rajaamassa lasten kulkua, ellei portaita toteuteta suljettuun porrashuoneeseen.

Näköyhteydet tilojen välillä ja rakennuksen sisältä ulkotiloihin tukevat turvallisuutta ja parantavat tilojen valvottavuutta. Tilojen ja kiintokalusteiden suunnittelussa vältetään teräviä kulmia, joihin lapsi voi satuttaa itsensä. Rakennuksen suunnitteluratkaisuissa tulee ottaa huomioon, että tilojen turvallisuutta lisäävät myös hyvin toteutettu tilojen ylläpito ja oikea-aikaiset huoltotoimenpiteet.

Tilasuunnittelussa tulee varautua myös häiriökäyttäytymisen, ilkivallan, väkivallan ja rikosten ehkäisyyn. Päiväkodin tiloista on häiriötilanteissa sekä lasten että muiden käyttäjien voitava poistua tai sinne on voitava suojautua.⁹ Sisälle suojautuminen voi tulla tarpeelliseksi lähialueen tulipalon, kemikaali- tai säteilyonnettomuuden, säilmiöiden tai väkivaltatilanteiden vuoksi.⁸

Paloturvallisuuden osalta noudatetaan [Ympäristöministeriön asetus rakennusten paloturvallisuudesta \(848/2017\)](#) ohjeineen ja taustamateriaaleineen. Huomioitava on myös, että ympärivuorokautisessa käytössä olevaan päiväkotiin sovelletaan hoitolaitosten palomääräyksiä, jotka ovat tiukempia kuin päiväkäytössä olevissa varhaiskasvatuksen tiloissa.

Väestönsuojasta ja sen rakentamisvelvollisuudesta säädetään [Pelastuslaki \(379/2011\)](#) ja [Valtioneuvoston asetus väestönsuojan laitteista ja varusteista \(409/2011\)](#) -asiakirjoissa. Rakennusluvan myöntävän viranomaisen laskentaperiaatteiden mukaisesti rakennussuunnitelmiin tulee sisältyä periaatteiden laajuinen väestönsuoja silloin, kun sitä edellytetään.

Pihan ja päiväkodin muiden ulkoalueiden turvallisuutta käsitellään [Päiväkotien pihasuunnitteluohjeet / Tilapalvelut-liikelaitos](#) -ohjeessa.

4.3 Espoon seudun ympäristöterveyden varhaiskasvatuksen tiloille asettamista vaatimuksista

Päivähoito- ja kerhotilat, pääperiaatteet ja ohje, 2021 Espoon kaupunki, Espoon seudun ympäristöterveys -ohje toimii yleisohjeena Espoon kaupungin päiväkotihankkeissa. Kunkin kohteen vaatimuksista tulee kuitenkin aina neuvotella tarkemmin terveystarkastajan kanssa jo suunnitteluvaiheessa. Espoon kaupungin Kasvun ja oppimisen toimialan käyttöön tuleissa päiväkotihankkeissa pyydetään Espoon ympäristöterveyden lausunto luonnossuunnitteluvaiheessa.

Varhaiskasvatustoiminnan järjestäjänä Kasvun ja oppimisen toimiala tekee ympäristöterveydelle päiväkotitilojen käyttöönotosta terveydensuojelulain mukaisen ilmoituksen.

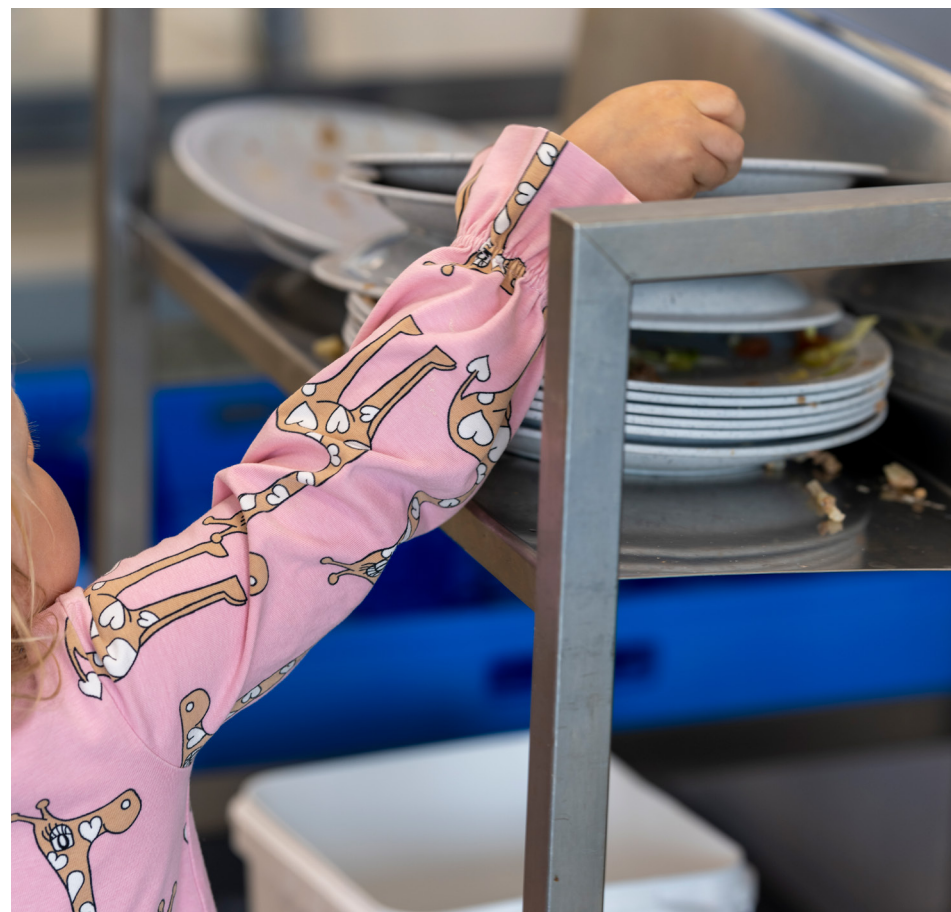
Päiväkotien keittiösuunnittelussa otetaan huomioon ympäristöterveyden vaatimukset. Päiväkodin keittiön käyttöönoton ja käytönaikaiset tarvittavat ympäristöterveyden ilmoitukset kuuluvat keittiötiloja hallinnoivalle ja ruokapalveluita tuottavalle taholle. Ilmoituskäsittely on kerrottu *Espoon seudun ympäristöterveyden Tarjoilupaikkojen vaatimusten pääperiaatteet* -ohjeessa.

4.4 Ruokapalveluiden toiminnan kuvaus ja tavoitteet

Päiväkotikeittiöiden suunnitteluohjeet / Tilapalvelut-liikelaitos toimii yleisohjeena Espoon kaupungin päiväkotikeittiöiden uudisrakennus- ja peruskorjaushankkeissa. Ohjeessa on tietoa kaikille erikoissuunnittelijoille. Espoon Ruokapalvelut osallistuu päiväkotien keittiöiden suunnitteluun keittiön käyttäjän edustajana.

4.5 Siivouspalveluiden toiminnan kuvaus ja tavoitteet

Espoon siivouspalvelut osallistuu Espoon kaupungin päiväkotien siivouspalveluiden tilojen suunnitteluun siivouspalveluiden käyttäjien edustajana. Siivouspalveluiden toimintaa ja tavoitteita on kuvattu *Päiväkodin siivoustilat, Espoon suositeltavat paperi- ja nestesaippua-annostelijat* ja *Espoon lattioiden pintamateriaalisuosituks* -ohjeissa.

Kuva: Taru Turpeinen

4.6 Tilaohjelma, tilatehokkuus, mitoitus ja kustannustavoitteet

Espoon kaupungin päiväkotihankkeissa käytetään lähtökohtaisesti erilaisille päiväkotihankkeille vakioituja Espoon päiväkotien mallitilaohjelmia. Mallitilaohjelmat on laadittu yhteistyössä Kasvun ja oppimisen toimialan ja Tilapalvelut-liikelaitoksen kanssa. Mallitilaohjelmien tilatarpeen mitoitus perustuu tässä ohjeessa esitettyihin varhaiskasvatuksen toiminnan tarpeisiin ja päiväkotihankkeen rakenteelliseen varhaiskasvatuspaikkamäärään. Varhaiskasvatuksen toimintaa tukevien ruoka- ja siivouspalveluiden tilojen tilatarpeet on määritelty yhdessä Espoon ruokapalveluiden ja siivouspalveluiden asiantuntijoiden kanssa.

Tilojen mitoitusperusteissa tulee huomioida voimassa olevat kaupungin omat linjaukset, muut tilamitoitusta ohjaavat ohjeistukset kuten RT-korttiohjeiden tilamitoitus ja Espoon seudun ympäristöterveyden ohjeiden mukaiset tilatarpeet.

Hankkeen rakenteellisia varhaiskasvatuspaikkoja määriteltäessä kaikkien päiväkodin lapsiryhmien koko on 21 rakenteellista varhaiskasvatuspaikkaa huolimatta siitä, että lasten määrä vaihtelee ryhmässä iän mukaan 12–21 lapseen. Hankkeen suurimman rakenteellisen varhaiskasvatuspaikkamäärän puitteissa päiväkotihankkeissa mahdollistetaan väliaikaiseen tilatarpeeseen lisäryhmän (21 rak. varhaiskasvatuspaikkaa) sijoittaminen osaan päiväkodin yhteisistä tiloista.

ESIMERKKI, 8–9 RYHMÄN PÄIVÄKOTI

- rakenteelliset varhaiskasvatuspaikat 168 (8 x 21) rakenteellista varhaiskasvatuspaikkaa
 - lapsimäärä yht. voi vaihdella 96–168 välillä
 - ryhmien määrä 8–9 huomioiden, että suurin rakenteellinen varhaiskasvatuspaikkamäärä ei voi ylittyä

Espoossa lasten käytössä olevat tilojen m²-tavoite lasta kohden määritellään voimassa olevissa mallitilaohjelmissa. Hyötyalan tavoitearvo (sis. kaikki hym²) rakenteellista varhaiskasvatuspaikkaa kohden on määritelty [Tilojen hankinnan ominaistehokkuudet](#) -asiakirjassa.

Tilamitoituksen lähtökohdat ovat samat kaikissa hankkeissa. Peruskorjaushankkeissa ja muutettaessa alun perin muuhun kuin varhaiskasvatuksen käyttöön suunniteltuja tiloja päiväkotikäyttöön, lähtökohdasta voidaan kuitenkin perustellusta syystä poiketa. Palveluverkkosuunnittelu ja hankkeen hankesuunnitelma määrittelevät järjestetäänkö tulevassa varhaiskasvatusyksikössä vuorohoitoa. Vuorohoidon erilliset vaatimukset tulee tällöin huomioida tilojen mitoituksessa ja tilavaatimuksissa.

Hankkeiden kustannustavoitteet määritellään hankesuunnitelmassa voimassa olevien tavoitearvojen mukaisesti.

4.7 Tekniikka, elinkaari- ja energiatehokkuus tavoitteet

Päiväkotirakennuksen ja pihan elinkaaritaloudellinen tarkastelu-aika on 50 vuotta, joka sisältää yhden peruskorjauksen (25+25 vuotta). Rakennuksen perustusten ja kantavien runkorakenteiden suunnittelukäyttöikä on käytetään 100 vuotta ja julkisivurakenteiden 50 vuotta pintaverhoukset mukaan lukien. Muille rakenteille käyttöikä-tavoite asetetaan tarkoituksenmukaisesti. Rakenteissa huomioidaan kokonaisuutena niiden käyttöikä-tavoitteen saavuttaminen normaalein huolto- ja kunnossapitotoimenpitein.

Rakennuksen lujuuden ja vakauden suhteen noudatetaan [Ympäristöministeriön asetus kantavista rakenteista \(477/2014\)](#) ja [Ympäristöministeriön asetus pohjarakenteista \(465/2014\)](#) -asetuksia sekä Espoon kaupungin Tilapalveluiden ja viranomaisten ohjeita.

Paloturvallisuuden osalta noudatetaan [Ympäristöministeriön asetus rakennusten paloturvallisuudesta \(848/2017\)](#) ohjeineen ja taustamateriaaleineen.

Sähkö- ja LVIA -tekniikassa tavoitteissa noudatetaan lakien ja asetusten lisäksi Espoon Tilapalvelut- liikelaitoksen sähkö- ja LVIA-tekniisiä laatuvaatimuksia sekä [Espoon kaupungin päiväkotien ja koulujen LVIA-suunnitteluohjeet / Tilapalvelut-liikelaitos](#) ja [Päiväkotien sähkösuunnitteluohje / Tilapalvelut-liikelaitos](#) -asiakirjoja.

Espoon toimitilahankkeiden elinkaarinäkökulmasta tapahtuvan suunnittelun lähtökohtana on Espoon hiilineutraalisuustavoitteen saavuttamisen tukeminen. Suunnittelun tavoitteena on rakentamis- ja ylläpitokustannuksiltaan edullinen, käyttäjää tyydyttävä ja teknistaloudellisesti hyvä kokonaisratkaisu, jossa on huomioitu kestävä kehityksen periaatteet mm. joustavuuden ja kokonaistalouden kannalta.

Viilennyksen ja jäähdytyksen tarvetta ja toteutettavuutta arvioidaan hankkekohtaisesti. Jäähdytysmahdollisuus toteutetaan vuoro-ohjauksella tarjoaviin päiväkoteihin.

4.8 Väistö- ja väliaikaisten tilojen tavoitteista

Erityisesti erilaisten perus- ja osakorjaushankkeiden yhteydessä toiminta joudutaan usein siirtämään väistötiloihin rakennustöiden ajaksi. Väistötilojen tulee toiminnallisesti soveltua varhaiskasvatukseen tarpeisiin ja niiden on täytettävä päiväkotitiloille asetetut vaatimukset. Toiminnan sijoittumisen väliaikaisuus huomioidaan tarvittaessa väistötilojen varustelussa ja toimintaa voidaan joutua mukauttamaan väistötiloina toimiviin tiloihin soveltuvaksi.

4.9 Irtokalustus- ja sisustussuunnittelun tavoitteet

Päiväkotitilojen sisustus käsittää tilojen pintamateriaalit, kiinto- ja irtokalustuksen, varusteet ja tekstiilit. Sisustus täydentää varhaiskasvatukseen tilasuunnittelun tavoitteita, se on esteettinen, toiminnallinen ja turvallinen. Sisustuksen tulee mahdollistaa tilojen uudelleenjärjestely sekä jättää tilaa lasten leikille ja toiminnalle kuten lasten taiteellisten tuotosten, rakenteluiden ja leikkivälineiden sijoittumiselle tiloihin. Pintamateriaalien lisäksi myös irtokalusteiden ja tekstiilien pintojen tulee olla kestäviä ja helposti puhdistettavia.

Irtokalustuksen suunnittelussa korostuvat toiminnallisuus, viihtyisyys ja lasten omatoimisuuden tukeminen. Irtokalusteiden suunnittelussa on hyvä huomioida, että ne eivät ole sidottuja tiettyyn tilaan, vaan kalusteita voidaan monipuolisesti hyödyntää koko rakennuksessa toiminnan tarpeiden muuttuessa.

Sisustus- ja irtokalustuksen suunnittelun hankinta on pääsääntöisesti yhdistettynä arkkitehtisuunnittelun hankintaan. Tällä pyritään siihen, että päiväkodin oppimisympäristöstä muodostuisi kokonaisuus ja sisustus- ja irtokalustuksen suunnittelussa tulisi huomioida muun suunnittelun sille asettamat lähtökohdat. Irtokalustesuunnittelu tehdään tiiviissä yhteistyössä Kasvun ja oppimisen toimialan, loppukäyttäjän ja Tilapalvelut-liikelaitoksen kanssa. Irtokalustesuunnittelussa hyödynnetään irtokalustekonseptia sekä kilpailutettuja puitesopimustoimittajia.

5. Tilat

5.1 Yleistä

Tässä esitetyt päiväkodin tilat pohjautuvat *Espoon päiväkotien mallitila-ohjelmien* mukaisiin tilatyyppeihin. Ohjeessa kuvataan tilojen pääasiallista käyttöä, siellä tapahtuvaa toimintaa sekä tilan liittymistä muihin tiloihin. Tilakuvauksia täydentävät *Espoon päiväkodit, vaatimustilakortit*, joissa on esitetty esimerkiksi tilakohtaiset tarkemmat vaatimukset kiinteille kalusteille ja varusteille.

5.2 Kotialueen tilat

Kotialue on päiväkotirakennuksessa toistuva tilakokonaisuus, johon sijoittuvat lapsiryhmien *ryhmähuoneet 1–3, märkäeteinen, eteinen, WC- / pesutila* ja *varasto*. Kotialueen tilat suunnitellaan kahden ryhmän kotialuepareiksi, joilla on yhteiset sisäänkäynnit ja eteistilat. Kotialueen tilat jäsentyvät lapselle helposti hahmotettavaksi kokonaisuudeksi ja eri tilojen välillä on selkeät kulkuyhteydet. Kotialueen tilat mitoitetaan Espoossa 21 rakenteellisen varhaiskasvatuspaikan mukaan, mutta esimerkiksi osa-aikaisesti varhaiskasvatukseen osallistuvien lasten vuoksi tilojen varusteita mitoitetaan muutamia ylimääräisiä. Tällä pyritään takaamaan, että kaikille ryhmän lapsille on mm. omat vaatteiden säilytyspaikat.

Lapsiryhmissä samaan aikaan varhaiskasvatukseen osallistuvien lasten määrä vaihtelee iän ja toiminnan mukaan 12–21 lapsen välillä. Kotialueen lapsiryhmissä on aina vähintään kolme kasvatusvastuullista työntekijää sekä mahdollisesti avustavaa henkilökuntaa. Inklusiivisten periaatteiden mukaisesti lapsiryhmissä voi olla lapsia, jotka tarvitsevat tukea kasvussa ja oppimisessa. Tilasuunnittelussa tulee huomioida mahdollisten apuvälineiden käyttö ja säilyttäminen. Kotialueella sijaitseville *ryhmähuone 1 ja 2* -tiloille on esitetty tilaohjelmassa kokonaisneliömäärä, jonka puitteissa ryhmätilojen keskinäistä laajuutta voidaan hieman varioida.

Kotialueella tilat suunnitellaan välttämällä läpikulkua tiloissa. Tällöin tiloissa voi olla samanaikaisesti toimintaa toisia häiritsemättä. Näkymät ulos tiloista tulee suunnitella huomioiden sekä lapsen että aikuisen mittakaava. Tilat liittyvät toisiinsa sisälasiovin ja/tai ikkunoin, jotta valvottavuus ja

Kuva: Taru Turpeinen

näkymät tilasta toiseen ovat mahdollisia. Tarvittaessa sisäikkuna- ja ovi-
ratkaisuissa tulee olla mahdollisuus rajata näkymään lapsen korkeudelta,
jotta lapsi saa työskentely rauhaa, mutta aikuisen mahdollisuus nähdä
tilasta toiseen säilyy.

5.2.1 Märkäeteinen

Märkäeteinen on lasten ulkovaatteiden huolto- ja säilytystila, joka suunnitellaan kahdelle lapsiryhmälle yhteiseksi tilaksi. Lapset saapuvat huoltajiensa kanssa päiväkotiin ja lähtevät päiväkodista oman ryhmänsä märkäeteisen kautta. Lapsiryhmät käyttävät **märkäeteistöön** useita kertoja päivässä siirtyen ulkona tapahtuvaan toimintaan ja sieltä sisätiloihin. Tilan käytössä pyritään toiminnan porrastamiseen tilan ruuhkautumisen välttämiseksi.

Märkäeteisessä lapset riisuvat ja pukevat päällimmäiset eri vuodenaikojen mukaiset ulkovaatteensa ja -kenkensä. Monet heistä tarvitsevat aikuisen ohjausta ja apua. Ulkovaatteiden ja kenkien säilytystä varten varataan riittävästi säilytystilaa, joka toteutetaan muunneltavaan säilytysjärjestelmään. Toimintaa tukee, kun vaatteet ovat hyvin ryhmitelty säilytysjärjestelmään ja näin helposti löydettävissä.

Sisäänkäyntien läheisyyteen varataan pesupaikka kuravaatteiden huuhtelua varten ja suunnittelussa huomioidaan myös vaatteiden kuivatus. Henkilökunnan ulkovaatteille varataan säilytystilaa joko **märkäeteisestä** tai kotialueen eteistilan puolelta.

Tilan liittymistarve: eteinen. Ainakin yhteen päiväkodin märkäeteisistä liittyy ulkokäytön WC.

5.2.2 Eteinen

Eteisessä sijaitsevat naulakkolokerikot, joissa säilytetään lasten vaatteita ja henkilökohtaisia tavaroita. Naulakkokalusteen yhteydessä on penkkitaso. **Eteisessä** pukeudutaan ja vaihdetaan vaatteita useasti päivän aikana. Lasten omatoimisuuden tukemiseksi isompien lasten tulee voida itse ylettyä ripustamaan vaatteensa naulakkoon. Pukiessaan lapset istuvat usein lattialla, minkä vuoksi eteisessä tulee olla vapaata lattiapinta-alaa vaatteiden levittelyä varten. **Eteinen** on myös tärkeä kohtaamispaikka lap-

sille, vanhemmille ja henkilökunnalle. **Eteisessä** vaihdetaan kuulumisia vanhempien kanssa ja tilan varusteissa huomioidaan mahdollisuus tiedottaa toiminnasta.

Eteisen kautta lapset siirtyvät toimintaan oman kotialueen eri tiloihin ja päiväkodin yhteisiin tiloihin kuten ruokailutilaan ja monitoimisaliin. **Eteisen** läpi kuljetetaan myös ruokakärryjä, jos lapsiryhmät syövät kotialueen tiloissa. Liikenteen sujuvuuden ja tilan käytettävyyden kannalta eteistilaa suunniteltaessa tulisi pyrkiä aulamaisiin tiloihin käytävämäisten tilojen sijaan. Eteistilaa on mahdollista hyödyntää myös esimerkiksi leikkimiseen ja liikuntaan.

Tilan liittymistarve: ryhmähuoneet 1–3, märkäeteinen, WC- / pesutila, ryhmien varasto, yleiset tilat kuten ruokailutila, monitoimitila

5.2.3 WC- / pesutilat

WC- / pesutilassa lapsi harjoittelee ja häntä ohjataan huolehtimaan omasta puhtaudestaan. Tilassa saattaa olla yhtä aikaa useita lapsia ja aikuisia, vaikka esimerkiksi siirtymätilanteissa **WC- / pesutilan** käyttöä pyritään porrastamaan. Kalusteiden ja varusteiden sijoittelussa huomioidaan toimintojen järjestys ja sujuva kulkeminen tilassa. Lapset pesevät käsiään itsenäisesti tai aikuisen ohjaamana, minkä vuoksi altaiden, hanojen ja anostelijoiden suunnittelussa on huomioitava lapsen ulottuvuus.

WC:n eriöiden ovien korkeudessa huomioidaan, että aikuisen tulee tarvittaessa nähdä niihin ja lukon on oltava aikuisen avattavissa oven yli. Tilassa käytetään myös lasten toimintaa helpottavia apuvälineitä kuten korocejakkaroita ja wc-istuimen supistajia. Henkilökunta käyttää joissain tehtävissä apunaan työjakkaraa, jotta työasennot ovat ergonomisempia. Näiden apuvälineiden käyttö ja sijoittuminen tilassa tulee huomioida suunnittelussa.

Tilan liittymistarve: eteinen / liikennetila

5.2.3.1 WC- / pesutila pienet

Alle 3-vuotiaat lapset tarvitsevat WC:ssä aina aikuisen apua ja tukea. **WC- / pesutila pienet** -tilassa osa lapsista käyttää pottaa, kun taas osa harjoittelee WC-istuimen käyttöä.

Vaipanvaihtoa ja lasten pesua varten on varattu hoitotaso, jonka yhteydessä on allas ja vesipiste. Hoitotaso varustetaan rapuilla, joita pitkin lapsi voi aikuisen tukemana nousta tasolle. Potille, vaipoille ja pesutiloissa tarvittaville tarvikkeille varataan tarkoitukseen sopivaa säilytystilaa.

5.2.3.2 WC- / pesutila isot

WC- / pesutila isot suunnitteluratkaisut tukevat vanhempien varhaiskasvatuskäisten lasten tavoitetta oppia huolehtimaan omasta puhtaudestaan yhä itsenäisemmin. WC-istuimet sijoitetaan yksityisyyden takaamiseksi ovellisiin eriöihin, joista joka toisessa on bideesuihku. Lasten pesemistä varten on varattu lattia-allas. Lattia-altaan sijoittelussa huomioidaan lapsen yksityisyyden tarve. Henkilökunnan työergonomiaa tukee se, että altaan ympärillä on riittävästi tilaa toimia.

5.2.4 Ryhmähuone 1 / leikki

Ryhmähuone 1 / leikki on usein lapsiryhmän kotialueen tiloista laajuudeltaan suurin ja suunnitellaan joustavaksi tilaksi, jotta se soveltuu erilaisten lapsiryhmien tarpeisiin eri toimintakausina. Ryhmähuoneessa kokoonnutaan ohjattuun ja itsenäiseen toimintaan, siellä leikitään, pelataan, askarrellaan, musisoidaan ja käytetään digitaalisia oppimisen välineitä. Osa toiminnasta ja lasten leikeistä tapahtuu myös lattialla. Ryhmähuoneessa tulee olla mahdollista toimia yhteisöllisesti, pienemmissä ryhmissä tai omassa rauhassa. Pienten lasten ryhmät myös ruokailevat tässä tilassa, mikä tulee huomioida mm. tilan kalustuksessa ja materiaalien puhtaana pidettävyydessä. *Ryhmähuone 1 / leikki* -tilassa sijaitsee usein myös irtokalusteena toteutettava henkilökunnan pieni työ piste.

Ryhmähuoneissa on kiinteää ja irtokalusteena hankittavaa säilytystilaa oppimateriaaleille ja välineille sekä lasten leluille ja tuotoksille. Tavaroiden säilyttäminen säilytyskalusteissa edesauttaa myös tilojen siivousta. Osa säilytyskalusteista toteutetaan lukittavina. Lasten töiden ja erilaisten oppimateriaalien ripustaminen on huomioitu niiden kiinnityksen mahdollistavilla pinnoilla.

Tilan liittymistarve: eteinen / liikennetila ja mahdollisesti ryhmähuone 3. Ryhmähuone 2 / lepo -tilaan tulee olla suora tai muuten selkeä yhteys.

5.2.5 Ryhmähuone 2 / lepo

Ryhmähuone 2 / lepo on tarkoitettu toimintaan ja lepäämiseen. Tilassa nukutaan, rauhoitutaan ja luetaan satuja. Kotialueparin lepohuoneet sijoitetaan vierekkäin oviyhteydellä, jotta molempia lepotiloja pystyy tarvittaessa valvomaan samanaikaisesti. Tilaan sijoitetaan kaappisängyt ja patjakaapit, joiden käyttöön tulee olla riittävästi tilaa. Kalusteiden sijoittelussa huomioidaan, että kasvattajalla on pääsy jokaisen lapsen viereen ja että poistumistiet säilyvät vapaina myös lepokalusteita käytettäessä. Tila tulee olla pimennettävissä kokonaan.

Lepoaikojen ulkopuolella tilaa käytetään ryhmän muuhun toimintaan kuten leikkimiseen, liikuntaan ja yhteisiin kokoontumisiin. Joka toisessa ryhmähuoneessa varusteena on liikuntavälinekisko varusteineen.

Tilan liittymistarve: Kotialueparin toinen ryhmähuone 2 / lepo ja eteinen / liikennetila. Ryhmähuone 1 / leikki -tilaan tulee olla suora tai muuten selkeä yhteys.

5.2.6 Ryhmähuone 3 / pienryhmätila

Pienryhmätoiminta on keskeinen osa varhaiskasvatuksen toimintaa, jonka vuoksi päiväkodissa tarvitaan jakotiloja. *Ryhmähuone 3 / pienryhmätila* on muunneltavissa irtokalusteilla eri käyttötarkoituksiin kuten lasten leikkiin, työskentelyyn tai muuksi jakotilaksi ryhmälle. Irtokalustuksessa huomioidaan säilytystarpeet tilassa tarvittaville leluille ja tavaroille. *Ryhmähuone 3 / pienryhmätila* voi hyödyntää myös keskusteluihin vanhempien kanssa ja henkilökunnan kesken.

Pienryhmätila voidaan ratkaista kokonaan omana suljettuna tilana tai osittain avoimena toiseen tilaan kuten esimerkiksi eteiseen yhdistettynä tila-alueena. Käynti tilaan ratkaistaan pääosin kotialueen eteisestä tai siihen liittyvältä liikennealueelta, mutta pienryhmätila voi sijaita myös *ryhmähuone 1* -tilan yhteydessä. Sijoittuminen ja tilan suunnitteluratkaisu tarkennetaan hankekohtaisesti suunnitteluvaiheessa toiminnan tarpeet huomioiden.

Jokaisella lapsiryhmällä on oma *ryhmähuone 3 / pienryhmätilansa*, mutta niitä voivat käyttää tarvittaessa myös toiset ryhmät.

Tilan liittymistarve: eteinen / liikennetila, mahdollisesti ryhmähuone 1

5.3 Päiväkodin yhteiset tilat

Päiväkodin yhteiset tilat ovat kaikkien ryhmien käytössä ja niiden tulee olla helposti saavutettavista kaikilta kotialueilta. Jos hankkeessa samankaltaisia tiloja on useampia, niiden tulee sijaita eri puolella rakennusta tai eri kerroksissa.

Tilojen liittymisessä toisiinsa huomioidaan valvottavuus ja näkymä tilasta toiseen sisäikkunoilla ja ovilla. Tarvittaessa sisäikkuna- ja oviratkaisuissa tulee olla mahdollisuus rajata näkymää lapsen korkeudelta, jotta lapsi saa työskentelyrauhaa, mutta aikuisen mahdollisuus nähdä tilasta toiseen säilyy.

Päiväkodin yhteisistä tiloista *ruokailutila 1*, *monitoimitila 1*, *WC- / pesutila ruokailutilan yhteyteen*, *pienryhmätila* ja *tuulikaappi/märkäeteinen* -tilat suunnitellaan siten, että ne ovat tarvittaessa mahdollista ottaa tilapäisesti lapsiryhmän kotialuekäyttöön. Tämän lisäryhmän käytön vaatimuksia on tarkennettu ko. tilojen kohdalla.

Käynnit päiväkodin yhteisiin tiloihin ratkaistaan ensisijaisesti liikennetilat, ellei toisin ole jäljempänä tilakohtaisesti mainittu.

5.3.1 Ruokailutila 1 ja 2

Ruokailutila 1 ja 2 sijaitsevat mahdollisimman keskeisellä ja helposti saavutettavalla paikalla. Yhteyksien palvelukeittiöön tulee olla sujuvat. Ruokailutiloja voidaan sijoittaa eri kerroksiin, jolloin ruokavaunujen kuljetus tulee huomioida hissien sijoituksessa ja mitoituksessa.

Ruokailutilassa lapset syövät aamupalaa, lounasta ja välipalaa. Alle 3-vuotiaat sekä erityistarpeita omaavat lapset ruokailevat kotialueidensa ryhmätiloissa. Lapsiryhmät aterioivat ruokailutilassa pienryhmittäin. Henkilökunta jakaa ruokaa tarjoiluvaunuista, joille tulee suunnitella selkeä paikka ruokailutilaan. Aterimet ja juomat on katettu valmiiksi ruokapöytiin. Isompien lasten omatoimisuutta tukee mahdollisuus toimia itsenäisesti ruokailutilanteissa. Tila suunnitellaan vähintään 35 lapsen ja 4–5 aikuisen yhtäaikaiselle ruokailulle.

Kuva: Taru Turpeinen

Ruokailutila 1 ja 2 ovat muunneltavia ja monikäyttöisiä tiloja. Niitä käytetään ruokailun ohella myös muuhun lasten toimintaa ja esimerkiksi koukkuksiin ja vanhempainiltoihin.

Tilojen akustiikkaan tulee kiinnittää erityistä huomiota.

5.3.1.1 Ruokailutila 1 (Lisäryhmän ryhmähuone 1)

Ruokailutila 1 (Lisäryhmän ryhmähuone 1) ensisijainen käyttö on toimia lapsiryhmien yhteisenä ruokailutilana, mutta se voi myös toimia lisäryhmän *ryhmähuone 1 / leikki* -tilana. Tilan kiintokalusteet mukailevat *ryhmähuone 1* kalustusta. Muuntojoustavuuden huomioimisen vuoksi kulku palvelukeittiöön ei tule olla tilan läpi ja suunniteltaessa pyritään välttämään muutakin läpikulkevaa liikennettä tilassa.

Ruokailutila 1 tulee olla yhteydessä *monitoimitila 1* -tilaan, joka toimii myös tarvittaessa lisäryhmän *ryhmähuone 2 / lepo* -tilana. Tilan välittömään läheisyyteen sijoittuvat lisäryhmän eteisaulakot, *WC- / pesutila ruokailutilan yhteyteen* ja päiväkodin yhteinen *pienryhmätila*. Lisäryhmän kotialuekäytön vuoksi tilasta tulee olla sujuva yhteys lisäryhmän käytössä olevaan *tuulikaappi- / märkäeteinen* -tilaan.

Tilan liittymistarve: liikennetila, monitoimitila 1

5.3.1.2 Ruokailutila 2

Ruokailutila 2 toimii ruokailutilana ja monikäyttöisenä päiväkodin yhteisenä tilana. *Ruokailutila 2* -tilaan sijoitetaan kotikeittiövarustus, johon tulee työskentely- ja säilytystilaa sekä kodinomaiset keittölaitteet. Kotikeittiössä lapset voivat esimerkiksi leipoa ja henkilökunta säilyttää ja lämmittää eväitään. Tila varustetaan heijastuspinnalla.

Tilan liittymistarve: liikennetila

5.3.2 Monitoimitila 1 (Lisäryhmän ryhmähuone 2)

Monitoimitila 1 (Lisäryhmän ryhmähuone 2) on ensisijaisesti lasten liikuntaa ja muuta vapaata tilaa vaativaa leikkiä ja toimintaa varten. Se toimii myös päiväkodin juhla-, kokous ja koulutustilana. Tilan ääneneristys- ja

akustiset vaatimukset korostuvat, koska tilassa voi olla ajoittain äänestäkin toimintaa. Monitoimitilassa ei saa olla ulokkeita, joihin lapsi voi satuttaa itsensä. Pintojen ja varusteiden tulee kestää esimerkiksi lasten pallopelit. Varhaiskasvatuksen toiminnan näkökulmasta monitoimialin huonekorkeus olisi hyvä mahdollisuuksien mukaan olla jonkin verran esimerkiksi tavanomaista ryhmätilaa korkeampi, jotta mm. heittäminen ja salin kiipeilyjärjestelmän käyttö mahdollistuvat paremmin.

Monitoimitilan lattiamateriaalin tulee olla liikuntatilaan soveltuvaa joustavaa materiaalia. Tila varustetaan tilavaatimusten mukaisesti kiinteillä liikuntavälineillä ja lattiapintaan suunnitellaan pedagoginen lattiakuvio. Monitoimitilan tulee olla pimennettävissä ja se varustetaan tilavaatimusten mukaisella esitystekniikalla. Tila tulee olla jaettavissa kahteen osaan, joihin tulee olla omat kulkuyhteydet liikennetilasta.

Monitoimitila toimii myös tarvittaessa lisäryhmän *ryhmähuone 2 / lepo* -tilana. *Monitoimitila 1* on yhdistettävissä *ruokailutila 1* -tilaan.

Tilan liittymistarve: ruokailutila 1 (lisäryhmän ryhmähuone 2 / lepo), monitoimitila 1 varasto, liikennetila

5.3.3 Monitoimitila 2

Espoon päiväkotien mallitilaohjelmat – mukaisesti 8–9 -ryhmäisissä ja sitä laajemmissa päiväkotihankkeissa *monitoimitila 1* -tilan lisäksi suunnitellaan täydentävänä toinen, pienempi *monitoimitila 2* -tila liikuntaa ja muuta soveltuvaa toimintaa varten. Tila sijoitetaan selvästi erilleen *monitoimitila 1* -tilasta, jotta lasten liikkumiseen tarkoitettuja tiloja löytyy eripuolilta päiväkotirakennusta. *Monitoimitila 2* -tilassa mm. liikutaan, peuhataan, kiipeillään kiipeilyseinällä ja leikitään. Siellä kokoontutaan myös rauhallisempaan toimintaan ja pidetään satuhetkiä.

Tilan huonekorkeus on normaali huonekorkeus ja se voidaan sijoittaa myös VSS-tiloihin. Huoneen käyttötarkoitus huomioidaan tilan varusteissa. Tilassa tavallisen lattiamaton päälle asennetaan nassikkapainimatto. Tilassa ei tule olla ulokkeita, joihin lapsi voi satuttaa itsensä.

Tilan liittymistarve: liikennetila

5.3.4 Monitoimitila 1 varasto

Monitoimitila 1 varasto -tilassa varastoidaan liikunta- ja leikkivälineitä, patjoja sekä taittotuoleja tuolivaunussa. Varastoon tulee tilavaraus myös liikuteltavalle AV-vaunulle. Varastotilan oven vapaa-aukon tulee olla vähintään 1,5 m leveä ja kynnyksetön. Muunneltavissa olevien säilytysjärjestelmien lisäksi tilassa tulee olla vapaata lattiatilaa suurille kalusteille tai varusteille. Varaston oviaukon sisäpuolelle voidaan asentaa verhokoukut tai -kisko, mikä mahdollistaa nukketeatterin esirippuverhot.

Tilan liittymistarve: monitoimitila 1

5.3.5 Pienryhmätila / versta

Pienryhmätila / versta on monikäyttöinen tila. Siellä rakennellaan, askarrellaan, maalataan ja siellä on mahdollista käyttää terapiahiekkä- ja vesileikkiallasta. Lisäksi tilaa käytetään ympäristö- ja teknologiakasvatuksen oppimistilana. Tilan pintamateriaalien tulee olla kosteutta kestäviä. Tila varustetaan vesipisteellä ja lattiakaivolla, jossa on hiekanerotus.

Tilan liittymistarve: liikennetila

5.3.6 Pienryhmätila (Lisäryhmän ryhmähuone 3)

Kotialueiden *ryhmähuone 3 / pienryhmätilojen* lisäksi päiväkodissa on kaikkien ryhmien yhteisessä käytössä vastaavanlaisia pienryhmätiloja. *Pienryhmätila* on muunneltavissa irtokalusteilla eri käyttötarkoituksiin kuten lasten leikkiin, työskentelyyn tai jakotilaksi päiväkodin ryhmille. Sitä voidaan hyödyntää myös keskusteluihin vanhempien kanssa ja henkilökunnan kesken. Se voi toimia myös *lisäryhmän ryhmähuone 3 / pienryhmätilana*.

Pienryhmätila voidaan ratkaista kokonaan omana suljettuna tilana tai osittain avoimena toiseen tilaan kuten esimerkiksi eteiseen. Koska tila voi toimia myös lisäryhmän pienryhmätilana, se tulee sijoittaa *ruokailutila 1* ja *monitoimitila 1* -tilojen läheisyyteen.

Tilan liittymistarve: liikennetila, ruokailutila 1 ja monitoimitila 1 läheisyyteen

5.3.7 WC- / pesutila ruokailutilan yhteyteen (lisäryhmän WC- / pesutila)

WC- / pesutila ruokailutilan yhteyteen sijoitetaan *ruokailutila 1* -tilan läheisyyteen tukemaan ruokailua ja ruokailutilan muuta käyttöä. Tila toimii tarvittaessa lisäryhmän WC-/ pesutilana ja se toteutetaan samankaltaisena kuin kotialueiden WC-/ pesutilat.

Tilan liittymistarve: liikennetila, ruokailutila 1 välittömään läheisyyteen

5.3.8 WC / ulkokäyttö (yhden kuraeteisen yhteyteen)

Keskeisesti lasten leikkipihaan nähden sijoittuvan kotialueen märkäeteisen yhteyteen sijoitetaan ns. ulkokäytön WC-tila. Tilan tarkoituksena on toimia helposti saavutettavana WC-tilana lapsille heidän ulkoillessa päiväkodin pihalla. Pesutilaa tarvittaessa käytetään kotialueiden WC-/ pesutiloja.

Tilan liittymistarve: kotialueen märkäeteinen

5.3.9 Tuulikaappi / märkäeteinen (lisäryhmän märkäeteinen)

Tuulikaappi / märkäeteinen toimii henkilökunnan ja päiväkodissa vieraillevien henkilöiden sisäänkäyntinä. Sijainnista riippuen sitä voidaan käyttää myös esimerkiksi päiväkodin tavarantoimitusten vastaanottamiseen. Tuulikaappi toimii tarvittaessa myös lisäryhmän märkäeteistilana. Tämän vuoksi sen sijoittamisessa tulee huomioida turvallinen ja selkeä yhteys lasten leikkipihalle ja sijoittuminen muiden lisäryhmän käytössä oleviin tiloihin yhteyteen. Tilassa tulee varautua turvallisuus- ja paloturvallisuusjärjestelmien yms. erityislaitteiden sijoittamiseen.

Tilan liittymistarve: Liikennetila, huomioitava yhteydet lisäryhmän muihin tiloihin; Ruokailutila 1, Monitoimitila 1, Pienryhmätila ja WC / pesutila ruokailutilan yhteyteen

5.4 Henkilökunnan tilat

Henkilökunnan työ-, konsultaatio- ja taukotilojen tulee olla viihtyisät, luoda hyviä edellytyksiä toiminnan suunnitteluun, dokumentointiin, koontumisille ja keskusteluille sekä kannustaa yhteistyöhön henkilökunnan ja päiväkodin muiden toimijoiden kesken. Tilojen tulee olla helposti saavutettavissa ja keskeisellä paikalla päiväkotirakennuksessa. Isommissa päiväkodeissa tiloja tulee sijoittaa eri puolille rakennusta ja eri kerroksiin, jotta niiden saavutettavuus ja käytettävyys on arjen kannalta toimivaa. Ääneneristyksen viereisten tilojen välillä tulee olla hyvä.

5.4.1 Työhuone / johtajan työtila

Työhuone / johtajan työtila toimii yksikön esihenkilön työtilana, jossa pidetään myös pieniä kokouksia ja tapaamisia. Tilan suunnittelussa tulee huomioida tapaamisten yksityinen luonne ja luottamuksellisten keskusteluiden vaatima ääneneristys. Tilan turvallisuutta lisäävinä tekijöinä toteutetaan pako-ovi toiseen tilaan ja lasiseinää ja/tai lasiovi liikennetilaan. Työpisteen lisäksi tilaan sijoitetaan pieni kalusteryhmä ja tarvittavat säilytysratkaisut, joista osa toteutetaan lukittavina.

Tilan liittymistarve: liikennetila, perhe- ja konsultaatiotila

5.4.2 Perhe- ja konsultaatiotila

Tila on ensisijaisesti tarkoitettu perheiden ja varhaiskasvatuksen yhteistyötahojen kanssa käytäviin palavereihin ja keskusteluihin. *Perhe- ja konsultaatiotilaa* voidaan käyttää myös lasten terapiatapaamisissa ja varhaiskasvatuksen toiminnassa pienryhmätilana. Tilan suunnittelussa tulee huomioida tapaamisten yksityinen luonne, jonka vuoksi tilan äänieristyksessä varaudutaan luottamuksellisiin keskusteluihin. Tilan turvallisuutta lisäävinä tekijöinä toteutetaan pako-ovi toiseen tilaan ja tilassa on lasiseinää ja/tai lasiovi liikennetilaan.

Tilan liittymistarve: liikennetila, yhdessä tiloista yhteys työhuone / johtajan työtila

5.4.3 Henkilökunnan työtila

Henkilökunnan työtila on tarkoitettu toiminnan valmisteluun, suunnitteluun ja dokumentointiin. Varhaiskasvatuksen henkilöstö tekee tilassa myös toimintaan liittyviä kirjallisia töitä. Tilaan sijoitetaan yhteiskäytettäviä työpisteitä, jotka mahdollistavat ajallisesti lyhyemmän tai pidemmän työskentelyn.

Tilassa keskeiselle, helposti saavutettavalle paikalle suunnitellaan varausmonitoimilaitteelle. Tilaan sijoitetaan usein myös tarvittavat kierrätysastiat paperi- ja tietoturvajätteelle sekä tilavarus ja liitännät digilaitteiden latausvaunuille.

Tilan liittymistarve: liikennetila

5.4.4 Vetäytymis- ja puhelintila

Vetäytymis- ja puhelintila on tarkoitettu ääneneristystä vaativiin henkilökunnan verkkoympäristöissä ja puhelimella käytäviin palavereihin sekä keskusteluihin. Tila on tarkoitettu 1–2 henkilön yhtäaikaiseen käyttöön ja se on mahdollista toteuttaa myös toisen tilan yhteyteen ääneneristysvaatimukset täyttävänä puhelinkoppina.

Tilan liittymistarve: tilan sijoittumisen mukaan henkilökunnan työtila, taukotila tai liikennetila

5.4.5 Taukotila

Yhteinen *taukotila* auttaa henkilöstöä tutustumaan toisiinsa ja edistää vuorovaikutusta työyhteisössä. Taukotilan suunnittelussa voidaan hyödyntää esimerkiksi miellyttäviä ikkunanäkymiä ja taidetta, jotka edistävät työstä palautumista.⁷ Työsuojelulain mukaisesti henkilökunnan *taukotila* on oltava erotettavissa erilliseksi tilaksi työtiloista.

Henkilökunnan kokouksia ja neuvotteluita varten *taukotilassa* on varaus suurkuvanäytölle, projisointipinnalle tai valkokankaalle. *Taukotila* varustetaan kotikeittiövarustuksella, koska tila toimii henkilöstön kahvitaukotilana ja henkilökunta voi syödä, lämmittää ja säilyttää eväitään tilassa.

Tila sijoitetaan siten, että se on hyvin saavutettavissa kaikilta kotialueilta.

Tilan liittymistarve: liikennetila

5.4.6 Henkilökunnan puku-, pesu- ja vaatteidenvaihtotilat

Puku- ja pesutilat toteutetaan muuntojoustavana ratkaisuna, jolloin tilaa voidaan jakaa joustavammin suunnitteluratkaisusta riippuen esimerkiksi pukukaappien sijoittelulla yhteen tai useampaan osaan. Vaatteidenvaihtotila toteutetaan erillisenä tilana. Lisäksi pukuhuonetilan yhteydessä on suihkutila, jossa on myös tilaa vaatteiden vaihtamista varten.

Pukutilojen muuntojoustavuutta ja monikäyttöisyyttä voidaan helpottaa kahdella sisäänkäynnillä liikennetilasta, jolloin se voidaan jakaa tarvittaessa kahdeksi tila-alueeksi. *Puku- ja pesutilat* kannustavat henkilökuntaa liikunnallisiin työmatkoihin. Vaatteiden kuivausmahdollisuus mitoitetaan pukukaappien lukumäärän mukaan.

Henkilökunnan puku- ja pesutila tulee suunnitella esteettömäksi.

Tilan liittymistarve: liikennetila

5.4.7 Henkilökunnan WC

Henkilökunnan WC-tilojen sijoittelussa, äänieristyksessä ja avautumissuunnassa huomioidaan käyttäjien yksityisyydensuoja. Tiloja tulee sijoittaa eripuolille rakennusta ja eri kerroksiin, jotta niiden käyttäminen on päiväkodin kiireisen arjen kannalta toimivaa. *Henkilökunnan pesu- ja pukutilojen* yhteyteen toteutetaan myös *henkilökunnan WC-tila*.

Tilan liittymistarve: liikennetila, puku- ja pesutilojen yhteydessä suora yhteys pukuhuonetilaan

5.5 Muut tilat

5.5.1 Palvelukeittiö aputiloineen

Espoon päiväkotikeittiöiden suunnitteluohjeet / Tilapalvelut-liikelaitos toimii yleisohjeena Espoon kaupungin päiväkotikeittiöiden uudisrakennus- ja peruskorjaushankkeissa.

5.5.2 Esteetön WC-tila

Esteetön WC-tila ja sen varusteet toteutetaan esteettömyysohjeiden ja säädösten mukaisesti. WC-tilojen sijoittelussa, äänieristyksessä ja avautumissuunnassa huomioidaan käyttäjien yksityisyydensuoja. Tilaa voivat käyttää kaikki esteetöntä WC-tilaa tarvitsevat henkilöt päiväkodissa, mikä vuoksi se tulee sijoittaa keskeiselle ja helposti saavutettavalle paikalle. *Esteettömien WC-tilojen* määrä mitoitetaan hankkeen laajuus huomioiden.

Tilan liittymistarve: liikennetila

5.5.3 Varastot

Päiväkodissa on varhaiskasvatuksen toiminnan tarpeita varten varastoja ryhmien kotialueilla sekä yhteisiä varastotiloja koko päiväkodin käyttöön. Varastotilaa on oltava riittävästi mm. sisä- ja ulkolelujen, askartelutarvikkeiden ja liikuntavälineiden säilyttämistä varten. Varastoissa säilytetään

myös isompia välineitä ja materiaaleja, jotka eivät mahdu tavallisiin kaappeihin. Varastojen säilytysjärjestelmien tulee olla muunneltavissa erilaisille säilytystarpeille.

Kotialueparin yhteisen varaston osalta on tärkeää, että se on helposti saavutettavissa kotialueen molempien ryhmien tiloista. Osassa varastotiloista tulee huomioida tilavaraus ja liitännät digilaitteiden latausvaunuille.

Tilan liittymistarve: liikennetila

5.5.4 Siivouskeskus

Päiväkodin siivoustilat ohje / Tilapalvelut-liikelaitos toimii yleisohjeena Espoon kaupungin päiväkotien siivoustilojen osalta uudisrakennus- ja peruskorjaushankkeissa.

Tilan liittymistarve: liikennetila

5.5.5 Siivoustila / pieni

Päiväkodin siivoustilat ohje / Tilapalvelut-liikelaitos toimii yleisohjeena Espoon kaupungin päiväkotien siivoustilojen osalta uudisrakennus- ja peruskorjaushankkeissa.

Tilan liittymistarve: liikennetila

5.5.6 Saniteettipaperivarasto

WC- ja käsipyyhepaperien varastoimista varten toteutetaan lukittu varastotila tai lukittavat kiintokalustekaapit sujuvan kulkuyhteyden päähän tavaran toimittajien käyttämältä sisäänkäynniltä. Säilytysjärjestelmän mitoituksessa huomioidaan WC-/käsipyyhepaperipakkausten mitat. Suunnitteluratkaisusta riippuen varasto voidaan toteuttaa myös esimerkiksi toisen varastotilan yhteyteen.

Tilan liittymistarve: liikennetila tai toisen varastotilan yhteyteen

5.5.7 Vaatehuolto- ja kodinhoitohuonetila

Päiväkodin *vaatehuolto- ja kodinhoitohuone* -tilassa käsitellään, säilytetään ja huolletaan päiväkodin tekstiileitä. Osa päiväkodin pyykkihuollosta hoidetaan pesulapalvelun kautta palvelun tuottajan tiloissa. Näiden tekstiilien osalta *vaatehuolto- / kodinhoitohuonetilassa* pakataan, puretaan ja säilytetään pesulapalvelun kuljetukseen meneviä tekstiilejä. Osa tekstiileistä pestään ja kuivataan *vaatehuolto- / kodinhoitohuonetilassa*. Tilaan suunnitellaan ns. puhdas ja likainen puoli. Puhtaille liinavaatteille varataan ovelliset hyllykaapit. Tilassa on myös mahdollista silittää tekstiilejä sekä tarvittaessa tehdä pieniä ompelu- ja korjaustöitä ompelukoneella. Tila voi sijaita VSS-tiloissa.

Tilan liittymistarve: liikennetila

5.6 Tekniset tilat

Varhaiskasvatuksen ja sen toimintaa tukevien keittiö- ja siivoustilojen lisäksi päiväkotikiinteistöihin tulee tarvittavat tekniset tilat. Näiden tilojen suunnittelussa huomioidaan tilojen saavutettavuus ja tarkoituksenmukainen sijainti. Teknisten tilojen suunnitteluratkaisuissa tulee huomioida myös tilojen puhtaudenhallinta.

Kuva: SRV

6. Lähteet

- 1 RT 103083 Päiväkotien suunnittelu
- 2 Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2022. Opetushallitus
- 3 Varhaiskasvatussuunnitelma 2022. Espoon suomenkielinen varhaiskasvatus
- 4 The flexible housing: criteria and strategies for for implementation of the flexibility. Cellucci, C. ja Silvo, M. 2015, Journal of civil engineering and architecture
- 5 Monikäyttöisyys ja muunneltavuus kestävässä rakentamisessa. Häkkinen, T. ja Ala-Kotila, P., VTT Technology 363
- 6 Cookbook 2.0 Modernin rakennetun oppimisympäristön opas
- 7 RT 95-11152 Toimistotilat, tilasuunnittelu
- 8 Turvallinen ja terveellinen päiväkotij- ja koulurakennus, Opetushallitus
- 9 RT 103085 Päiväkodin ja perusopetuksen tilat, turvallisuuden suunnittelu

Espoon kaupungin toiminnallinen päiväkotisuunnitteluohje on hyväksytty ja laadittu yhteistyössä Tilapalvelut-liikelaitoksen ja Kasvun ja oppimisen toimialan eri asiantuntijoiden kanssa.

Työryhmä:

Janne Myllylä, hankesuunnittelija, Tilapalvelut -liikelaitos
Roosa Nääppä, johtava erityissuunnittelija, Kasvun ja oppimisen toimiala
Marja Harju, hankepääällikkö, Tilapalvelut -liikelaitos

ESPOO
ESBO